

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Навчально-науковий інститут філології

Кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Граматична функція «thì» у в'єтнамському реченні

*Кваліфікаційна робота
освітнього рівня «магістр»
студентки 2 курсу,
Спеціальність: 035 Філологія
Спеціалізація: 035.061 Східні мови та літератури
(переклад включно), перша – в'єтнамська
Освітньо-наукова програма: Східна філологія,
західноєвропейська мова та переклад: в'єтнамська мова і
література
Лазебник Анастасії Вадимівни*

*Науковий керівник:
Кандидат філологічних наук,
доцент кафедри
мов і літератур Далекого Сходу
та Південно-Східної Азії*

Мусійчук В. А.

*«Допущено до захисту»
Протокол засідання кафедри
Мов і літератур Далекого Сходу
та Південно-Східної Азії
Протокол № _ від _____ 2023 р.
Завідувач кафедри _____ доц. Ісаєва Н. С.*

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ ЛЕКСЕМИ «ТНÌ» У В'ЄТНАМСЬКІЙ МОВІ	7
1.1. Особливості в'єтнамської типології та граматичної системи	7
1.2. Загальна характеристика «Тнì» у ранніх дослідженнях лінгвістів	8
РОЗДІЛ 2. ОПИС ВЖИВАННЯ ЛЕКСЕМИ «ТНÌ». ПОНЯТТЯ ТЕМИ, ФОКУСУ ТА КОНТРАСТУ У В'ЄТНАМСЬКОМУ РЕЧЕННІ	12
2.1 Використання «Тнì» на фразовому на реченневому рівнях	12
2.2 Поняття теми, фокусу та контрасту у в'єтнамському дискурсі	12
2.2.1 Тема у в'єтнамському реченні	12
2.2.2 Фокус у в'єтнамському реченні	16
2.2.3 Контраст у в'єтнамському реченні	19
2.3 Опис лексеми «Тнì» у ранніх дослідженнях лінгвістів	21
2.3.1 Опис лексеми «Тнì» у дослідженнях Лоуренса Томпосона	21
2.3.2 Опис лексеми «Тнì» у дослідженнях Суан Хао Као	22
2.3.3 Опис лексеми «Тнì» у дослідженнях Марібет Кларк	26
2.3.4 Опис лексеми «Тнì» у дослідженнях Тхуан Чана	29
РОЗДІЛ 3. ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ «ТНÌ» У В'ЄТНАМСЬКОМУ РЕЧЕННІ	35
3.1 Дослідження класифікації «Тнì» у зібраних даних	35
3.1.1 Обґрунтування вибору джерела для проведення дослідження використання «Тнì» у в'єтнамському реченні	35
3.1.2 Проведені процедури дослідження використання «Тнì» у в'єтнамському реченні	36
3.1.3 Обробка даних дослідження використання «Тнì» у в'єтнамському реченні	37
3.2 Тенденції використання «Тнì» у в'єтнамському реченні	40
3.2.1 Фразове «Тнì»	40
3.2.1.1 Фразове «Тнì» як Тематичний Маркер	40
3.2.1.2 Фразове «Тнì» як Контрастний Тематичний Маркер	42
3.2.1.3 Тенденції використання фразового «Тнì» у зібраних даних	45
3.2.2 Міжконструкційне «Тнì»	48
3.2.2.1 Міжконструкційне «Тнì» в умовних реченнях	48

3.2.2.2 Використання міжконструкційного «Тhì» з послідовними подіями та додатковими коментарями	54
3.2.2.3 Тенденція використання міжконструкційного «Тhì» у зібраних даних	55
3.2.3 «Тhì» на початку речення	57
3.2.3.1 «Тhì» на початку речення що виражає послідовні події	58
3.2.3.2 «Тhì» на початку речення при використанні додаткового коментаря	59
3.2.3.3 Тенденція використання «Тhì» на початку речення у зібраних даних	63
РОЗДІЛ 4. ОСНОВНІ ЛІНГВІСТИЧНІ МОДЕЛІ «Тhì» У В'ЄТНАМСЬКОМУ РЕЧЕННІ	65
4.1 Поліфункціональне слово «Тhì»	65
4.2 Потреба в суперкатегорії	65
4.2.1 Різниця між міжконструкційним «Тhì» та «Тhì» на початку речення	65
4.3 «Тhì» як Дискурсивний Маркер у в'єтнамському реченні	67
4.3.1 Використання «Тhì» як Дискурсивного Маркера за структурою Брюса Фрейзера	67
4.3.2 Реченнєве «Тhì» як Дискурсивний Маркер	68
4.4 Властивості реченнєвого «Тhì» як Дискурсивного Маркера	69
4.4.1 Реченнєве «Тhì» як Деталізуючий Маркер Дискурсу (ДМД)	69
4.4.2 Реченнєве «Тhì» як Логічний Дискурсивний Маркер (ЛДМ)	74
4.4.2.1 Структура ІДМ Брюса Фрейзера та відповідні адаптації	74
4.4.3 Реченнєве «Тhì» як Контрастний Дискурсивний Маркер (КДМ)	79
4.5 Висновки розділу	80
ВИСНОВКИ	83
ДОДАТКИ	85
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	88

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

10-	Перша	особа
20-	Друга	особа
30-	Третя особа	
ПРС-	Прикметникове словосполучення	
ДОП-	Доповнення	
КЛАС-	Класифікатор	
ВЗ-	Вказівні займенники	
МАЙБ-	Майбутній час	
ЗАП-	Заперечення	
ІС-	Іменникове словосполучення	
ПАС-	Пасивний стан (дієслова)	
МНОЖ-	Множина	
ПРИС-	Присвійний	
ПС-	Прийменникове словосполучення	
ТЕПЕР-	Теперішній час	
МИН-	Минулий час	
Ч-	Частка	
ВЗ-	Взаємний (займенник)	
ЗЗ-	Зворотній (займенник)	
ВС-	Відносний сполучник (Từ quan hệ)	
Р-	Речення	
Т-	Тема	
ДС-	Дієслівне словосполучення	
ДМ-	Дискурсивний маркер	
Г-	Група	
ДМД-	Деталізуючий маркер дискурсу	
ЛДМ-	Логічний дискурсивний маркер	
ІДМ-	Інференційний дискурсивний маркер	

ВСТУП

Ця робота розкриває основні лінгвістичні властивості слова «thì» у в'єтнамській мові. У в'єтнамській мові це слово недостатньо визнається та часто неправильно розуміється у мовленні. Зокрема, «thì» і два інших слова, «là» і «tả», утворюють горезвісну трійку, використання якої вкрай не рекомендується в офіційному мовному спілкуванні. У школах студентів зазвичай критикують за використання thì в наукових роботах та презентаціях. У інших офіційних засобах комунікації, таких як національні новини та газетні статті, також дуже мало використовується «thì». Парадоксально, але незважаючи на таке лінгвістичне табу на вживання «thì», це слово дуже часто вживається в повсякденному мовленні серед в'єтнамського населення.

Слово «thì» у в'єтнамській мові може мати різні стилістичні відтінки, різне значення та навіть бути різною частиною мови в залежності від контексту. При використанні цього слова важливо чітко розуміти, у якому значенні ви збираєтеся його використовувати.

У цій дипломній роботі розглядаються граматичні функції слова «thì» у в'єтнамській мові. Ранні дослідження лінгвістів, таких як Суан Хао Као, Тхуан Чан, Марібет Кларк, Лоуренс Томпсон та інші в основному описують слово «thì» як фразову частку. Міжконструкційне слово «thì» описано у роботі Марібет Кларк 1992 року [12, с.15]. У ранніх дослідженнях вище зазначених вчених фразове «thì» аналізується як тематичний та/або контрастний тематичний маркер або як маркер шаблону дискурсу. Міжконструкційне «thì» аналізується як сполучник. Опис і аналіз «thì» на початку речення залишалися поза увагою.

Таким чином, ця дипломна робота подає нові відомості про граматичні функції «thì» у в'єтнамському реченні, надаючи опис «thì» та аналіз його функцій, зосереджуючись зокрема на «thì» на початку речення.

Метою цієї дипломної роботи є визначення граматичної функції «Thì» у в'єтнамському реченні.

Для досягнення поставленої мети необхідне вирішення таких **завдань**:

- розкрити поняття одиниці «thì»
- розглянути різновиди вживання одиниці «thì»
- розглянути функції одиниці «thì»
- порахувати частоту вживання одиниці «thì» у різних контекстах в'єтнамського речення.

Предметом дослідження є граматичні функції одиниці «thì».

Об'єктом дослідження є мовна одиниця «thì».

При дослідженні цієї теми ми використовували такі **методи**:

Зіставний метод- метод за допомогою якого ми порівняли та переклали речення у яких вжито слово «thì», в результаті чого отримали дані про граматичну функцію цього слова у кожному варіанті вживання в реченні.

Метод **спостереження** - за допомогою якого ми спостерігали за різницею вживання одиниці «thì» у різних контекстах в'єтнамського речення.

Описовий метод - за допомогою якого ми описували вживання слова «thì» у в'єтнамському реченні.

Кількісний метод - за допомогою якого, на основі експерименту, ми отримали дані про кількість та частоту вживання цього слова в'єтнамцями у мовленні та порахували різні варіанти вживання цього слова.

Контекстологічний метод - за допомогою якого ми дослідили вживання мовної одиниці «thì» в різних контекстах речень.

Порівняльно-зіставний аналіз - за допомогою якого ми порівняли та виявили відмінності між різними формами вживання одиниці «thì».

Практичне значення цієї роботи полягає в тому, що результати нашого дослідження можуть бути застосовані в рамках навчання майбутніх спеціалістів, з в'єтнамської мови та їх досліджень.

Структура. Робота складається з чотирьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел.

[Ở Việt Nam] [có nhiều xe máy].

У| В'єтнам| мати| багато| мотоцикл.

«У В'єтнамі багато мотоциклів».

(3)

Тема Рема

[Nam] [nó rất thích táo].

Нам| 3О| дуже| любити| яблука.

«Нам, він дуже любить яблука».

(4)

Тема Рема

[Loại táo này] [tôi rất thích ăn].

Вид| яблука| ВЗ| 1О| дуже| любити| їсти.

«Цей вид яблук, я дуже люблю їсти».

Тематичний характер в'єтнамської мови дозволяє різним типам синтаксичних складових, таким як іменникові та прийменникові сполучення, бути темами їхніх речень. Це також пояснює можливу відсутність фіктивних підметів, тому приклад (2) не є неграматичним. Як і в прикладі (3), дозволяється присутність узагальнюючого займенника, який посилається на тему. Нарешті, це також показує, що темі надається перевага бути на початку речення, що пояснює зміщення теми вліво в прикладі (4). Ліва дислокація впливає на канонічний порядок слів Підмет- Присудок- Додаток і змінює його на Додаток- Підмет- Присудок.

1.2. Загальна характеристика «Thì» у ранніх дослідженнях лінгвістів

Нгуєн Дик Зан у 2013 році у своїй книзі *Nổi oan thì, là, mà* («Наклеп проти thì, là, mà») підкреслює внесок цих частинок у в'єтнамську мову, незважаючи на їх заплямовану репутацію [10, с.11]. Він підкреслює, що вони сигналізують про унікальні семантичні конотації в спілкуванні, які мовцям було б важко передати іншими мовними засобами. Суан Хао Као (1991/2004) сатирично наголошує, що

якби вживання *thì* справді викликало несхвалення, всесвітньо відомий поет Нгуєн Зу, безсумнівно, став би найгіршим автором у в'єтнамській літературі, враховуючи його дуже часте використання цього слова.

(5)

Trường| đố| **thì** học sinh| học| giỏi.
Школа| ВЗ| то| учень| навчатися| добре.
«У тій школі, учні навчаються добре» [2, с.252].

(6)

Nam| **thì** thích| táo, nhưng| Mai| **thì** thích| cam.
Нам| то| любити| яблука, але| Май| то| любити| апельсини.
«Нам любить яблука, а Май — апельсини» [2, с.253].

Найновіший аналіз фразового *thì* пропонує Тхуан Чан. Ілюструючи, як теоретична основа Нілемана та Ван де Кута (2008) працює в'єтнамською мовою, Тхуан Чан зауважує, що *thì* демонструє цікавий інтерфейс між синтаксисом та інформаційною структурою. Зокрема, він стверджує, що інформаційна структурна категорія контрасту є автономною категорією, яка викликає лівий зсув у реченні, а за лівими зміщеними компонентами зазвичай слідує фразове *thì*. Дотримуючись досліджень Нілемана та Ван де Кута про злиття термінів, контрастних тем і контрастних фокусів, Чан вдається до аналізу *thì* як «маркера шаблону дискурсу», який «розділяє речення на тематичну рему або конструкцію з фокусом, і позначає складову, що залишилася після дислокації, як рему або фон» [7, с. 7]. Окрім фразового *thì*, М. Кларк підтверджує, що *thì* може також зустрічатися у вигляді міжконструкційного слова, і надає опис міжконструкційного *thì*. Вона наводить наочні приклади:

(7)

Nếu| chị| thích| **thì**| chúng ta| sẽ| đi| viêng| Seattle.
Якщо| 2О| хотіти| то| 1О| МАЇБ|, їхати| відвідати| Сіетл.
«Якщо ти хочеш, ми поїдемо в Сіетл» [12, с.93].

(8)

Chị| đi| cuối| đường| Lê Lợi| **thì**| đi bộ| tới| chợ.

2| іхати| кінець| вулиця| Ле Лой| a/i| йти пішки| до| ринок.

«Ви приходите до кінця вулиці Ле Лой, a/i потім йдете до ринку» [12, с.101].

Як показано в прикладі (7), міжконструкційне **thì** використовується умовним способом. У прикладі (8) міжконструкційне **thì** використовується між незалежними реченнями для зв'язку послідовних дій. М. Кларк трактує міжконструкційне **thì** як «початковий сполучник» [12, с.106], функція якого полягає в об'єднанні семантично пов'язаних речень.

Використання **thì** на початку речення лише побіжно згадується в минулих дослідженнях. Недостатнє вивчення його використання призводить до відсутності аналізу його функцій. Наведені нижче приклади ілюструють деякі використання **thì** на початку речення, які полягають у згадуванні послідовних подій, як у прикладі (9), і для надання додаткових коментарів, як у прикладі (10).

(9)

Г36(O):

Mình| kể| lại| câu| chuyện| như| sau.
1| розказати| ще| раз| історія| наступним| чином.
«Я| переказую| історію| наступним| чином».

Г37(O):

Thì| ở| đây| có| thể| là| vào| một| buổi| gần| chiều.
То| тут| може| бути| в| один| КЛАС| близько| обід.
«Тут, можливо, це близько обіду».

(10)

Г38(II):

Ba| người| đó| là| cùng| một| ấy| ra.
Три| люди| ВЗ| бути| однаковий| один| ВЗ| поза.
«Ті| троє| людей| з'явилися| одночасно».

Г39(II):

Thì| bác| nghĩ| là| ba| cha| con.

Тож| 10| думати| бути| три| батько| син.
«Я думав, що вони троє батько і сини».

Г40(К):

Thì| thấy| một| ông| già| và| hai| đứa| bé| nên| nghĩ| là| ba| cha| con.
То| бачити| одни| чоловік| старий| та| два| КЛАС| дитина| тому| думати| бути| три|
батько| син.
«Я побачив старого чоловіка і двох дітей, тож подумав, що це батько і сини».

Поширеність **thì** на початку речення заслуговує на адекватний аналіз, який зможе виявити його основні лінгвістичні властивості. Хоча цілком правильно припустити, що фразове **thì** і реченнєве **thì** можуть виконувати різні функції, незрозуміло, чому міжконструкційне **thì** і особливо **thì** на початку речення не були більш ретельно досліджені та проаналізовані раніше.

РОЗДІЛ 2. ОПИС ВЖИВАННЯ ЛЕКСЕМИ «ТНІ». ПОНЯТТЯ ТЕМИ, ФОКУСУ ТА КОНТРАСТУ У В'ЄТНАМСЬКОМУ РЕЧЕННІ

2.1 Використання «Тні» на фразовому на реченнєвому рівнях

Як згадувалося раніше, слово *thì* може бути як фразовим, так і реченнєвим. На реченнєвому рівні *thì* може стояти між реченнями та на початку речення, але властивості реченнєвого *thì* широко не вивчалися раніше. У цьому розділі спочатку представлено набір визначень для структурних категорій теми, фокусу та контрасту на основі досліджень Т. Чана, К. Ламбрехта та У. Чейфа. Ці поняття були визначені досить чітко залежно від дослідницької програми кожного вченого. Що стосується окремої дискусії про слово *thì*, у цьому розділі також подано огляд літератури основоположних робіт, пов'язаних з *thì*. Кожна попередня робота над частинкою що закладає основу для визначення основних функцій слова *thì* та дає критичне розуміння решти питань, які ще потребують вирішення. Огляд літератури показує необхідність розширити опис *thì*, щоб охопити його вживання на початку речення. Критика минулої літератури виходить із позиції, що фразове *thì* і реченнєве *thì* виконують різні функції, а також підтверджує необхідність запропонувати аналіз, який може пояснити функції міжконструкційного *thì* і особливо *thì* на початку речення.

2.2 Поняття теми, фокусу та контрасту у в'єтнамському дискурсі

2.2.1 Тема у в'єтнамському реченні

Визначення властивостей теми завжди було суперечливим питанням. У цій дипломній роботі тема визначається як позначення поданої (або старої) інформації, що забезпечує рамки для речення чи відповідного дискурсу. Дана інформація — це взаємно доступна інформація, існування та значення істинності якої прийняті та поділяються як мовцем(мовцями), так і слухачем(слухачами) у

дискурсі. Для аналізу прийнято визначення Уоллеса Чейфа: «Тема обмежує застосовність основного присудка обмеженою областю. . . [Тема] — це рамка, в якій утримується речення» [3, с.50]. У в'єтнамській мові властивість теми може бути встановлена різними способами. Дана інформація може бути встановлена за допомогою лінгвістичних ознак, таких як попередня згадка, або за допомогою позамовних ознак, таких як унікальні посилання, загальновідомі або контекстуальні ознаки. Наведені нижче приклади є ілюстративними, а тематичні складові (Т) виділені курсивом.

(11)

Контекст: Нам і Ба є сусідами по дому. Ба дзвонить Наму по телефону.

Ва: Có một con chó ở đây.

Є| один| КЛАС| собака| в| тут.

Con chó(Т) đang đứng cạnh cửa.

КЛАС| собака| ТЕПЕР| стояти| біля| двері.

«Тут є собака. Собака стоїть біля дверей» [60, с.51].

(12)

Контекст: Нам і Ба є сусідами по дому. Нам щойно прийшов з роботи.

Nam: *Con chó của tôi*(Т) đang làm gì?

КЛАС| собака| ПРИС| 1О| ТЕПЕР| робити| що.

«Що робить мій пес?».

Ва: *Con chó*(Т) đang ngủ trên ghế sofa.

КЛАС| собака| ТЕПЕР| спати| на| диван.

«Собака спить на дивані» [60, с.52].

У прикладі (11) ІС *con chó* доступне через лінгвістичну підказку, яка є попередньою згадкою ІС в реченні. У прикладі (12) ІС *con chó* доступне через екстралінгвістичну підказку, якою є спільне знання сусідів про існування собаки. Загальні іменникові фрази, посилання на які є унікальними, також можуть

набувати тематичного характеру, як у прикладі (13).

(13)

Mèo(T) ngủ rất nhiều trong ngày.

Кіт| спати| дуже| багато| в| день.

«Кіт багато спить протягом дня» [5, с.15].

Анафори виділені жирним шрифтом і курсивом.

(14)

Bà: Có một con chó ở đây.

Мати| один| КЛАС| собака| в| тут.

Con chó(T) đang đứng cạnh cửa. *Nó* sủa rất to.

КЛАС| собака| ТЕПЕР| стояти| біля| двері| ЗО| гавкати| дуже| голосно.

«Тут є собака. Собака стоїть біля дверей. Вона голосно гавкає» [53, с.16].

(15)

Khu vực Đông Nam Á(T) trái cây đa dạng.

Регіон| Південно-Східна| Азія| фрукти| різноманітний.

Nơi đó khí hậu cũng rất nóng ẩm.

Місце| ВЗ| клімат| також| дуже| вологий.

«У регіоні Південно-Східної Азії різноманітні фрукти. Там також дуже вологий клімат» [4, с.52].

(16)

Thằng bé Nam(T) tôi biết *nó* từ rất lâu.

КЛАС| дитина| Нам| 1О| знати| ЗО| з| дуже| довго.

«Хлопчика Нама я знаю дуже давно» [4, с.53].

Очевидно, тема синтаксично позначена через порядок слів, їй віддають перевагу розміщення на початку речення, тому тему в прикладі (16), залишили дислокованою, щоб розташування було саме на початку речення. Ще одним синтаксичним засобом визначення теми є багатокрапка (вилучення). В'єтнамська мова позначає заданість через три крапки [4, с.54]. Отже, щоб додатково позначити його властивість заданості, тему можна оминати в наступних

випадках, як показано в обох прикладах нижче.

(17)

Nam: *Con chó của tôi*(T) đang làm gì?

КЛАС| собака| ПРИС| 1О| ТЕПЕР| робити| що.

«Що робить мій пес?».

Va: (T) vừa ăn xong. Giờ (T) đang ngủ trên ghế sofa.

ТЕМА| тільки| їсти| закінчити|. Зараз| ТЕМА| ТЕПЕР| спати| на| диван.

«Він щойно поїв. Зараз спить на дивані» [33, с.110].

(18)

Khu vực Đông Nam Á(T) trái cây đa dạng.

Регіон| Південно-Східна Азія| фрукти| різноманітні.

(T) khí hậu cũng rất nóng ẩm.

ТЕМА| клімат| також| дуже| вологий.

«У регіоні Південно-Східної Азії різноманітні фрукти. Там також дуже вологий клімат» [33, с.110].

Усі ці тематичні ІС можуть супроводжуватися словом *thì*, щоб додатково позначити їхню актуальність. Незважаючи на те, що пріоритетним є порядок слів, присутність *thì* для позначення теми є найбільш критичною, коли межа між темою та ремою є неоднозначною, що зазвичай відбувається, коли тема потребує більшої кваліфікаційної інформації, щоб звзвити її до конкретного та/або довідкового посилання [2, с.239]. Нижче наведено приклад.

(19)

Người học sinh áo đỏ đang đứng cạnh cửa ***thì*** học rất giỏi.

КЛАС| учень| сорочка| червоний| ТЕПЕР| стояти| біля| двері| ВЗ| Ч| вчитися| дуже| добре.

«Учень у червоній сорочці, який стоїть біля тих дверей, дуже добре вчиться».

Для ІС *người học sinh* «учень» відносно речення має бути звужено, щоб взяти на себе роль теми. Довжина ІС створює певні труднощі для слухача, щоб точно визначити кінець теми та початок коментаря, особливо якщо речення

промовляється в швидкій розмові.

2.2.2 Фокус у в'єтнамському реченні

Поняття фокусу визначається як позначення нової інформації, яка є інформацією, яка ще має бути розміщена в загальній основі дискурсу [4, с.130] . Нижче наведено ілюстративний приклад із фокусом кожного речення (Φ) у дужках і жирним шрифтом.

(20)

а.

А: Ai rót câу búт?

Хто впустити КЛАС ручка.

«Хто впустив ручку?».

Б: [**Nam**](Φ) rót câу búт.

Нам| впустити| КЛАС| ручка.

«Нам впустив ручку».

б.

А: Nam làm gì?

Нам| робити| що.

«Що зробив Нам?».

Б: Nam [**rót câу búт**](Φ)

Нам| впустити| КЛАС| ручка.

«Нам впустив ручку».

в.

А: Nam rót gì?

Нам| впустити| що.

«Що Нам впустив?».

Б: Nam rót [**câу búт**](Φ)

Нам| впустити| КЛАС| ручка.

«Нам впустив ручку».

г.

A: Chuyện gì vậy?

История| що| тут.

«Про що йде мова?».

Б: [**Nam rớt cây bút**](Φ)

Нам| впустити| КЛАС| ручка.

«Нам впустил ручку» [25, с.210].

Як видно з прикладу (20), будь-який тип складової може бути фокусом відповідного речення, наприклад підмет ІС (20а), присудок (20б), додаток ІС (20в) і повне речення (20г). Цей приклад також розкриває деякі ключові відмінності між темою та фокусом: (1) тема позначає стару інформацію, тоді як фокус стосується нової інформації, і (2) тему можна усунути через її властивість заданості, тоді як фокус ні, оскільки було б невігідно виключити нову інформацію. Фактично, відповіді нижче, де залишається лише фокус, є більш поширеними та надають перевагу запитанням у прикладі (20) (за винятком (20г), коли у фокусі все речення).

(21)

а.

A: Ai rớt cây bút?

Хто| впустити| КЛАС| ручка.

«Хто впустил ручку?».

Б: [**Nam**](Φ)

Нам.

«Нам».

б.

A: Nam làm gì?

Нам| робити| що.

«Що зробив Нам?».

Б: [**Rớt cây bút**](Φ)

Впустити| КЛАС| ручка.

«(Нам) впустив ручку».

В.

А: Nam rớt gì?

Нам| впустити| що.

«Що впустив Нам?».

Б: [Cây bút](Φ)

КЛАС| ручка.

«Ручку» [25, с.212].

Ще один характерний нюанс – синтаксичне позначення теми та фокусу. У той час як розташування теми є кращим на початку речення, що зазвичай призводить до лівого зміщення в реченні, фокусні елементи залишаються на місці. Оскільки фокусні елементи залишаються на місці, виникає природне запитання щодо того, як фокус позначається в'єтнамською мовою. Відомо, що зосереджені компоненти просодично позначені інтонацією або варіацією висоти [6, с. 41].

Зміна інтонації може змінити значення слова і навіть призвести до незрозумілих речень. Іншими словами, логічно поставити наступне запитання: якщо в'єтнамська мова надзвичайно сприйнятлива до варіації висоти та інтонаційних нюансів, чи використовує вона просодичні засоби для позначення фокусу? Якщо так, то які? Насправді є позитивні докази того, що в'єтнамська мова дійсно позначає фокус просодією, зокрема, гучною амплітудою, також відомою як інтенсивність [6, с. 45]. Окрім інтенсивності, сфокусована складова може бути позначена іншими чутливими до фокусу словами, наприклад *chỉ* «тільки», як показано нижче.

(22)

А. Tôi **chỉ** [ăn cơm](Φ).

1| тільки| їсти| рис.

«Я тільки їм рис (не дивлюся телевизор)».

Б. **Chỉ** [tôi](Φ) ăn cơm

Тільки| 10| їсти| рис.

«Тільки (але більше ніхто) я їм рис».

A. Tôi ăn **chỉ** [cəm](Φ).

1| їсти| тільки| рис.

«Я їм тільки рис (без овочів)» [6, с. 217].

Однак це не маркер фокусування. В'єтнамська мова не використовує жодних морфологічних засобів для позначення фокусу. Частинка *thì* не може використовуватися з фокусованими складовими, інакше висловлювання будуть невдалими. Як зазначено у вільних перекладах, коли сфокусовані складові зустрічаються разом із *chỉ* «лише», вони, швидше за все, будуть тлумачитися контрастно (у порівнянні). Насправді поняття фокусу та контрастного фокусу переплітаються, а інколи навіть нероздільні [3, с.55].

2.2.3 Контраст у в'єтнамському реченні

Як коротко згадувалося наприкінці попереднього підрозділу, інформаційна структурна категорія контрасту є, як відомо, невловимою концепцією. Плутанина в основному виникає через визначення та використання в літературі. Контраст розглядався як такий, що знаходиться в повній залежності від інших двох інформаційних структурних категорій: теми та фокусу [7, с.112], або як такий, що має власні прагматичні та семантичні рефлексії [8, с.76]. Т. Чан (2016) рішуче виступає за останнє. Семантично, подібно до позиції Чана, контрастна складова, незалежно від того, чи стосується теми чи фокусу, повинна або контекстуально означати, або явно вказувати набір альтернатив протиставленій сутності, а також натяк, що принаймні одна з альтернатив не відповідає вимозі, висунутій для протиставленої сутності [4, с. 203].

З наявністю контекстуально обумовлених альтернатив кожне контрастне висловлювання містить те, що Кнуд Ламбрехт називає «розмовними імплікаціями» [10, с. 22]. Синтаксично контрастні сутності у в'єтнамській мові можуть бути реалізовані на місці, особливо якщо набір альтернатив вказано явно, як у випадках виправлення в прикладі (23) або заперечення в (24). Приклади

показують, що контрастний фокус ІС *táo* «яблука» може бути реалізований на місці, як і інші фокуси, незважаючи на це, контрастне тлумачення визначається через явно згаданий набір альтернатив. Контрастні фокуси (КФ) виділені дужками, жирним та підкресленим шрифтом.

Контекст: А і Б обговорюють, які фрукти любить Нам.

(23)

A: Nam thích nho.

Нам| любити| виноград.

«Нам любить виноград».

B: Không! Nam thích **[táo](КФ)**!

ЗАП| Нам| любити| яблука.

«Ні (це не так)! Нам любить яблука».

(24)

A: Nam không thích xoài, Nam không thích ôi, nhưng Nam thích **[táo](КФ)**

Нам| ЗАП| любити| манго, Нам| ЗАП| любити| гуава, але| Нам| любити| яблука.

«Нам не любить манго, Нам не любить гуави, але Нам любить яблука».

Контрастні компоненти нагадують фокусні компоненти. Цікаво, що є також докази того, що протилежні сутності можна синтаксично позначити за допомогою дислокації в ліву частину речення. Ключова відмінність полягає в тому факті, що в той час як тематична дислокація ліворуч дозволяє повторювати займенники чи анафоричні посилання, контрастна дислокація ліворуч залишає проміжок. Якщо це так, то виникає питання, чи можна залишити контрастний компонент зміщеним. Відповідь позитивна, але лише в крайніх випадках. Наприклад, для того, щоб ІС *táo* «яблука» було зміщено вліво, а за ним слідувала частинка *thì*, лише обмежений контекст нижче може дозволити фокус ліворуч:

Nam không thích trái cây tí nào, nhưng **[táo](КФ) thì** Nam lại thích **[táo]КФ**.

Нам| ЗАП| любити| фрукти| зовсім, але| яблука| Ч| Нам| все ще| любити.

«Нам зовсім не любить фрукти, але яблука, Нам все ще любить».

Крім того, коли протиставлена сутність дислокована ліворуч, за нею має

йти thì, навіть якщо контрастний компонент дійсно позначає нову інформацію. Наведені нижче приклади є ілюстративними, а контрастні теми (КТ) виділені жирним шрифтом і курсивом.

(25)

Phim kinh dị(КТ) ***thì*** Nam(T) thích (КТ), nhưng anh ấy(T) ghét.

Фільми| жахи| то| Нам| любить, але| 30| В3| боягузливий.

«Фільми жахів, Нам любить, але він боягузливий».

(26)

Ở miền Bắc(T) có bốn mùa nhưng ở ***miền Nam***(КТ) ***thì*** (КТ) chỉ có hai mùa.

В(на)| Північ| є| чотири| пора року| але| на| Південь| то| тільки| є| два| пора року.

«На Півночі є чотири пори року, а на Півдні — лише дві».

2.3 Опис лексеми «Thì» у ранніх дослідженнях лінгвістів

2.3.1 Опис лексеми «Thì» у дослідженнях Лоуренса Томпсона

Лоуренс Томпсон дає короткий опис прагматичних часток, які існують у в'єтнамській мові, однією з яких є *thì*. Більшість із цих часток не є синтаксично обов'язковими, але прагматично дозволеними. Повідомляється, що *thì* виникає з «фокальними доповненнями». Фокальні доповнення визначаються як «субстантиви [іменники], субстантивні фрази [іменникові фрази] і навіть присудки [дієслівні фрази]. . . [і вони] «встановлюють для своїх присудків точки відліку», такі як конкретна особа, річ, концепція, місце або момент часу [11, с. 239-240]. Нижче наведено ілюстративний приклад від Л. Томпсона для цієї категорії.

(27)

Rừng **thì** rậm đường lối đi lại **thì** khó khăn.

Ліс| то| густий| дорога| шлях| то| складний.

«Ліс густий, шлях складний» [11, с. 261].

В іншому розділі своєї книги Л. Томпсон також визнає існування міжкострукційного *thì*. Він показує, що *thì* може з'являтися між реченнями в

умовних способах, надаючи приклад нижче. Він також точно зазначає, що міжконструкційне *thì* і сполучник *nếu* «якщо» можуть бути використані для позначення умовного способу.

(28)

Nếu tiêu thư thuận tình **thì** chúng ta sẽ kết làm vợ chồng.

Якщо| пані згодний| тоді| 10| МАЙБ| об'єднати| робити| дружина| чоловік.

«Якщо ти [молода дівчина з доброї сім'ї] погодишся, ми з тобою одружимося...» [11, с. 279].

Нарешті, Л. Томпсон прямо не стверджує, що *thì* може зустрічатися на початку речення. Цей приклад подано нижче.

(29)

A: Ba giờ tôi phải đi làm.

Три| година| 10| потрібно| йти| працювати.

«Я маю йти на роботу о 3 годині».

B: **Thì** nên mau lên!

Тож| треба| поспішати.

«Тож (Вам) треба поспішати» [11, с. 280].

Незважаючи на те, що Л. Томпсон коротко визнає існування фразового, міжконструкційного *thì* та *thì* на початку речення, він не розрізняє їх і не аналізує їхні функції як частину своїх цілей. Враховуючи, що його робота в основному для довідкових цілей, Л. Томпсон надає короткий і проникливий опис того, як *thì* використовується у в'єтнамській мові.

2.3.2 Опис лексеми «*Thì*» у дослідженнях Суан Хао Као

Суан Хао Као - вчений-новатор, який майже все своє життя присвятив розкриттю лінгвістичних принципів в'єтнамської мови. Він є одним із найповажніших вчених у країні. Він виступає за розуміння в'єтнамської мовної системи з функціоналістичної точки зору. Загалом Суан Хао Као вважає, що кожна частина мови та компонент мови повинні нести функцію, чи то синтаксичну, семантичну чи то прагматичну функцію, і вона повинна служити

комунікаційним цілям [2, с. 101]. Суан Хао Као рішуче підтримує погляд на те, що в'єтнамська мова є основною для теми, і досліджує аспекти мови зі структурою «тема-рема» як основною структурою речень. Він вважає, що аналіз в'єтнамських речень на основі структури «тема-рема» є більш вигідним, міркуючи, що структура «підмет-присудок» більш підходить для розуміння індоєвропейських мов або мов із флективною морфологією.

Концептуально Суан Хао Као розглядає тему як «центр уваги», крім того, тема має бути конкретною та довідковою. Різні типи складових можуть набувати тематичного характеру, включаючи речення [2, с. 156]. Більше того, він також поділяє тему парасолькового терміну (термін, який використовується для охоплення широкої теми, а не одного конкретного елемента) на дві підкатегорії: *khung đề* «діапазон теми» та *chủ đề* «тема». Щоб проілюструвати свою точку зору, він наводить приклади нижче. Діапазон теми (ДТ), тема (Т) виділена курсивом.

(30)

TRONG CÁI BÌNH NÀY(ДТ) *nhiệt độ lên đến 39 độ C.*

V| КЛАС| пляшка| ВЗ| температура| підніматися| до| 39| градуси| Цельсій.

«У цій пляшці температура може досягати 39 градусів за Цельсієм» [2, с. 110].

(31)

Cái bình này (Т) *nhiệt độ lên đến 39 độ C.*

КЛАС| пляшка| ВЗ| температура| підніматися| до| 39| градуси| Цельсій.

«Температура цієї пляшки може досягати 39 градусів за Цельсієм» [2, с. 110].

Суан Хао Као визначає діапазон теми як «просторову, часову та умовну рамку, в межах якої застосовна інформація в ремі», а тему — як «конкретну сутність, про яку йдеться в ремі» [2, с. 160].

(32)

Ở *VIỆT NAM*(ДТ) *nhiều xe.*

V| В'єтнам| МНОЖ| мотоцикли.

«У В'єтнамі (є) багато мотоциклів».

З точки зору фокусу, позиція С. Х. Као узгоджується з припущеннями

більшості вчених: він вважає, що (1) будь-яка складова може бути витлумачена як фокус, (2) сфокусована складова зазвичай є відповіддю на спеціальне питання, (3) фокус — це «найважливіша частина реми, яку оратор хоче виділити», і (4) він просодично позначений сильним наголосом [2, с. 84-85].

Суан Хао Као не дає чіткого визначення поняття контрасту, але мається на увазі, що (1) контраст тлумачиться контекстуально, (2) контрастні сутності зазвичай супроводжуються словом *thì*, і (3) контраст просодично реалізується з високою тональністю [2, с. 120-122].

Стосовно *thì* Суан Хао Као стверджує, що *thì* є маркером теми, який також може взяти на себе роль контрастного маркера теми як допоміжну функцію. Після детального вивчення дослідження С. Х. Као, розуміння *thì* як маркера теми є досить унікальним; якщо бути більш точним, він вважає це частиною межі теми та реми. Зокрема, він переконаний, що якщо потрібно перевірити межу тематичної реми речення, *thì* можна використовувати як перевірне слово: там, де закінчується тема та починається рема у реченні, можна використовувати *thì* [2, с. 239].

Ця позиція стверджує, що це не єдиний засіб позначення теми, але його роль як маркера теми є найбільш прагматично вдалою, коли межа «тема-рема» не може бути визначена лише через синтаксис. Що стосується контрастних тем, він зазначає, що чим чіткішою є межа між темою та ремою, тим більша ймовірність, що тематична складова буде інтерпретована контрастно, коли за нею йде *thì*. Ілюстративні приклади наведені нижче.

(33)

Món này ăn(KT) thì ngon nhưng làm(KT) **thì** mất công.

Страва| ВЗ| їсти| то| смачно| але| працювати| то| трудомісткий.

«Цю страву смачно їсти, але готувати (її) трудомістко» [66, с. 240].

(34)

Tôi(KT) **thì** sẽ đi sau.

1| то| МАЙБ| йти| після.

«Я піду пізніше (ви можете піти першим)» [38, с. 55].

Деякі з прикладів С. Х. Као, де він стверджує, що *thì* є маркером теми, показують, що *thì* можна використовувати між реченнями.

(35)

Anh mời **thì** tôi đến.

3| запросити| тоді| 1O| come.

«(Якщо) ви запрошуєте мене, тоді я прийду» [2, с. 241].

Як видно з цього прикладу, Суан Хао Као дуже широко визначає термін «тема». Згідно з його структурою, положення можуть набувати тематичного характеру, хоча він не вказує причини прийняття цієї точки зору. Іншими словами, Као не показує різницю між фразовим і міжконструкційним *thì*. Отже, з його точки зору, лексема *thì* у прикладі (35) розглядається так само, як міжконструкційне *thì*. Стосовно *thì* на початку речення, Као також визнає його існування через наступні приклади, стверджуючи, що таке використання дозволено в залежності від контексту.

(36)

Thì tôi có nói gì đâu?

To| 1O| так| казати| що| де.

«То що я сказав?» [2, с. 192].

(37)

Thì anh giỏi!

Тоді| 2O| хороший.

«Тоді ти молодець!» [2, с. 192].

Суан Хао Као вважає вживання *thì* як частки на початку речення маргінальним і не пропонує аналізу цього вживання у своїй системі. Враховуючи те, що мета С. Х. Као полягає в тому, щоб запропонувати розуміння в'єтнамської мови з функціоналістичної точки зору та підкреслити природу в'єтнамської мови як мови тематичних коментарів, його робота дає критичне розуміння того, як працює в'єтнамська мова. Його побіжна згадка про *thì* на початку речення та його

інтуїтивне розуміння thì закладає основу цієї дипломної роботи для більш глибокого вивчення вживання thì на початку речення.

2.3.3 Опис лексеми «Thì» у дослідженнях Марібет Кларк

Марібет Кларк є ще одним вченим, що намагається надати детальний опис thì і є однією з перших, хто запропонував аналіз міжконструкційного thì. У двох словах М. Кларк описує thì як «початковий сполучник» [12, с.105-107]. Ця частинка може знаходитися в різних положеннях. Вона особливо підкреслює міжконструкційне thì і типи речень, які воно може об'єднувати, чого, загалом, не вистачало в попередніх дослідженнях thì. З точки зору його функції, М. Кларк вдається до аналізу його як поєднання з топікалізуючою функцією. Вона пропонує цей підхід, щоб запропонувати уніфікований аналіз фразового thì і міжконструкційного thì. Щоб пояснити топікалізуючу функцію міжконструкційного thì, М. Кларк слідує за Гейманом (1978) і Дайвіком (1982), щоб розширити сферу застосування теми, для розгляду речення як теми.

До дослідження частинки thì М. Кларк докладно розповідала про слово los у мові хмонгів, яке, за словами М. Кларк, має подібні характеристики до характеристик thì. Пізніше вона адаптує аналіз los для врахування лінгвістичних властивостей thì. М. Кларк (1988) докладно розглядає, як слово los використовується в мові Хмонг; на диво, як синтаксичне оточення los, так і його функції мають велику подібність до частинки thì [12, с. 92]. М. Кларк вважає, що і los, і thì демонструють характеристики «зародження», що є «вказівкою на початок фактичної або перцептивної зміни» [12, с. 93] і містить глоси «тоді» і «і тоді» Вона також знаходить, що і los, і thì можуть траплятися між реченнями, і що речення, які вони поєднують, мають певну семантичну кореляцію з іншими, на що М. Кларк посилається як на «відносини співпідпорядкування». Термін співпідпорядкування введено Фолі та Ван Валіном (1984), який стосується «зв'язки речень, які не передбачають вкорінення, але не є цілком незалежними» [12, с. 96]. Іншими словами, хоча співпідрядні речення є граматично незалежними, вони все одно є семантично залежними.

Використовуючи їх як фундаментальні твердження, М. Кларк надає опис цього *thì* з наступним аналізом його функції (функцій). Вона описує, що *thì* завжди зустрічається між X1 і X2, і використовує наступне позначення: X1_X2, де «X1 може бути іменником (IC), позначеним чи непозначеним підрядним реченням ([P]) або незалежним реченням (P), і X2 є предикатом (ДС) або незалежне речення (P)» [12, с. 95]. Вона документує різні лексеми *thì*, які використовуються в сучасній художній літературі, віршах, казках, прислів'ях тощо. Помітною перевагою її роботи є детальний опис поширеності *thì* загалом, що розвінчує хибне уявлення про те, що *thì* використовується рідко. Вона починає свій опис із загального розуміння того, що *thì* в основному використовується як контрастний маркер теми на фразовому рівні, як показано нижче. *Thì* у роботі М. Кларк позначається як «тоді», але тут його змінено на Ч заради узгодженості.

(38)

[Anh Lâm]X1 *thì* [ở nhà]X2

Брат| Лам| то| залишатися| вдома.

«Старший брат Лам залишається вдома».

(39)

Hôm nay tôi bận nhưng [mai]X1 *thì* [đi được]X2

Сьогодні| 1О| зайнятий| але| завтра| то| йти| могли.

«Сьогодні я зайнятий, але завтра я можу піти».

М. Кларк також підкреслює поширеність міжконструкційного *thì*, яке вищесказані вчені не досліджували. Вона розділяє співвідношення речень, об'єднаних міжконструкційним *thì*, на три типи. Перший найчастіше зустрічається в умовних реченнях, де X1 і X2 є граматично та семантично залежними [12, с. 98].

(40)

[Nếu chị thích]X1 *thì* [chúng ta sẽ đi viếng Seattle]X2.

Якщо| 2О| любити(хотіти)| то| 1О| МАЙБ| йти| відвідати| Сіетл.

«Якщо ти хочеш, то ми можемо відвідати Сіетл».

Другий тип - коли X1 і X2 є граматично незалежними, але семантично залежними, що також називають «взаємозалежним відношенням» [12, с. 100], як у прикладі (41).

(41)

[Người ấy đem mở ra xem]X1 **thì** [thấy vàng vẫn còn nguyên như trước]X2.

Людина| ВЗ| взяти| відкрити| назовні| дивитися | Ч| побачити| золото| все ще| цілий| як| раніше.

«Він відкрив, щоб подивитися, і побачив, що золото все ще там, як і раніше».

Останній тип - це коли X1 і X2 є як граматично, так і семантично незалежними, що також називається «послідовним відношенням» [12, с. 101], як у прикладі (42).

(42)

[Chị đi cuối đường Lê Lợi]X1 **thì** [đi bộ tới chợ]X2.

2| йти| кінець| дорога| Ле Лой| тоді| йти пішки| на| ринок.

«Коли ви дійдете до кінця вулиці Ле Лой, тоді йдіть до ринку».

Виявлення семантичних і прагматичних нюансів, які X1 і X2 можуть нести у випадку міжконструкційного **thì**, пропонує критичне розуміння для подальшого обговорення **thì**.

Що стосується її аналізу, Кларк аналізує **thì** як сполучення з топікалізуючою функцією. Вона також розширює сферу тематики, щоб охопити речення та забезпечити уніфікований аналіз як фразового, так і міжконструкційного **thì**. Цей підхід піднімає важливі питання про природу **thì**, але також спонукає до перегляду тонких відмінностей між фразовим і міжконструкційним **thì**, якщо вони взагалі доступні. У розділі аналізу буде викладено більше деталей, функції фразового **thì** і міжконструкційного **thì** насправді різні. Що стосується міжконструкційного **thì**, його сфера виходить за межі позначення теми; його також можна використовувати для сигналізації причинно-наслідкового зв'язку, як показано в прикладі нижче.

(43)

[Tôi thích táo]X1 **thì** [tôi mua táo] X2.

1| любити| яблука| тому|1 купити| яблука.

«Я люблю яблука, (тому) я купив яблука».

У цьому прикладі міжконструкційне **thì** не просто виражає, що X2 послідовно слідує за X1. Швидше, X2 є логічним наслідком, враховуючи основу, наведену в X1. Загалом, докладний опис М. Кларк міжконструкційного **thì** значною мірою сприяє літературі про нього. Що стосується її аналізу, вона обмежилася розглядом функцій **thì** на фразовому та міжконструкційному рівнях.

Враховуючи цю мету, вона змогла висвітлити природу **thì**, що позначає тему, але деякі функції, які є винятковими для фразового **thì** або міжконструкційного **thì**, все ще потрібно врахувати, що розглянуто в описі та аналізі в цій дипломній роботі.

2.3.4 Опис лексеми «Thì» у дослідженнях Тхуан Чана

Аналіз лексеми **thì** Тхуан Чаном є найбільш формальним аналізом цього слова. Однак важливо зазначити, що основна увага Т. Чана полягає не в аналізі **thì**, а в дослідженні інтерфейсу синтаксису та інформаційної структури у в'єтнамській мові через призму структури правил відображення, запропонованої Нілеманом і Ван де Кутом у 2008 році. Свою дискусію про те, як інформаційні структурні категорії, такі як тема, фокус і контраст, Т. Чан поєднує з синтаксисом у в'єтнамській мові на основі Нілемана. Його головне твердження полягає в тому, що контраст є автономною категорією в інформаційній структурі, яка призводить до синтаксичного рефлексу (зокрема, лівого зміщення в реченні) та семантичного наслідку. Доводячи цю позицію, Т. Чан стверджує, що частинка **thì** може бути використана після зміщеної вліво складової, яка може бути або контрастною темою, або контрастним фокусом. Тому, незважаючи на те, що **thì** використовується лише як інструмент для підтримки позиції Т. Чана, він також неминуче забезпечує аналіз слова **thì** та його взаємодії з прагматичними поняттями теми, фокусу та контрасту. Крім того, через його теоретичну спрямованість він не надає ширшого опису того, як **thì** використовується у

в'єтнамській мові. Дійсно, його репрезентація *thì* створює враження, що *thì* може бути використане лише як фразова частка.

Оскільки структура Т. Чана натхненна підходом Нілемана та Ван де Кута, необхідно коротко згадати структуру Нілемана та Ван де Кута. Нілеман і Ван де Кут були першими вченими, які запропонували підхід до правил відображення, щоб показати взаємодію між синтаксисом та інформаційною структурою, проти картографічного підходу, запропонованого Ріцці та Чінкве. Найбільш застосовним аспектом роботи Нілемана та Ван де Кута є поняття «маркера шаблону дискурсу». Приклади (44) і (45) надано Нілеманом для представлення контрастної теми та контрастного фокусу відповідно. Контрастну тему підкреслено, а контрастний фокус виділено курсивом.

(44)

Ви знаєте, кому Джон подарував книгу?

Я не впевнений, але він дав запис Сьюзен [13, с. 143].

(45)

Мері купила в Парижі *КАПЕЛЮХ* (а не сорочку) [13, с. 142].

У їхній структурі контрастна тема «запис» і контрастний фокус «капелюх» порушують як поверхневі складові їхнього коментаря «він дав Х Сьюзен», так і фон «Мері купила Х у Парижі». Тому, коли контрастна тема та контрастний фокус залишаються зміщеними, вони більше не «переривають коментар і фон». Оскільки тема та фокус можуть бути витлумачені як такі, навіть коли вони на місці, «переміщення тем і фокусів не позначають дискурсивні функції самих цих елементів, а радше їхні коментарі та фони» [13, с. 143-144]. На основі цих доказів вони стверджують, що зміщення в ліву частину не позначає тему чи фокус, дислокація ліворуч позначає решту складової як коментар або фон, що є роллю «маркера шаблону дискурсу».

Прийнявши їхнє визначення маркера шаблону дискурсу, Т. Чан демонструє, що *thì* це маркер шаблону дискурсу. Його головне твердження полягає в тому, що «у в'єтнамській мові тема та фокус є двома основними

інформаційними структурними категоріями, які виникають на місці, тоді як контраст є автономною інформаційною структурною категорією, яка викликає зміщення теми/фокусу вліво», і що дислоковані вліво складові позначаються маркером шаблону дискурсу *thì* [4, с. 2]. Т. Чан визначає термін «тема» як «тема інформації» та приймає визначення Кріфки [14, с. 22] як робоче визначення для теми: «Складова теми визначає сутність або набір сутностей, у яких має зберігатися інформація, виражена в складовій коментаря. у змісті спільної основи» [4, с. 3]. З цієї причини Т. Чан вважає, що тема має бути референтною та ідентифікованою. Він також обмежує теми темами речень і виключає теми дискурсу або анафоричні посилання на теми (тобто займенники, дейксиси тощо). Щодо фокусу, Т. Чан стверджує, що в'єтнамська мова також тлумачить фокус як можливі відповіді на спеціальні запитання. Він уточнює: «Внесок фокусу полягає в тому, щоб забезпечити набір альтернативних елементів того самого типу, що й фокус. Заміна фокусу на альтернативні елементи створить набір пропозицій, альтернативних висловлених пропозиції» [4, с. 7]. Він також стверджує, що фокус у в'єтнамській мові просодично позначений, але він не надає доказів просодичності. З точки зору категорії контрасту, він переконаний, що теми та фокуси у в'єтнамській мові впливають на місці і залишаються зміщеними лише тоді, коли задіяна категорія контрасту.

Семантично Т. Чан стверджує, що контраст передбачає набір альтернатив обраних темі чи фокусу. Іншими словами, його структура та розуміння цих категорій показує різницю між контрастною темою та фокусом [4, с. 15]. Приклад контрастної теми та контрастного фокусу за структурою Т. Чана наведено нижче в прикладах (46) і (47) відповідно.

(46)

A: Các pop stars thế nào? Ai dẫn họ đi tham quan?

МНОЖ| поп| зірки| як? Хто| провести| ЗО| йти| екскурсія.

A: «Як там поп-зірки? Хто провів їм екскурсію?».

B: Các pop stars(KT) nữ **thì** Bill dẫn đi tham quan.

МНОЖ| поп| зірки| жінка| то| Білл| провести| йти| екскурсія.

«Білл провів екскурсію для дівчат поп-зірок [4, с. 15]».

(47)

Контекст: батьки Нама знають, що їхній син повинен прочитати п'ять книг, щоб підготуватися до іспиту, і обговорюють, які з них прочитав Нам.

A: Nam đã đọc Quê Người.

Нам| МИН| читати| Quê Người.

«Нам читав Quê Người».

Б: Anh biết. Quê Người(КФ) **thì** Nam đã đọc nhưng O ChuộtCF **thì** Nam chưa đọc.

1| знати| Quê Người| то| Нам| МИН| читати| але| O Chuột| то| Нам| ще не| читати.

«Я знаю. Quê Người, Нам читав, але він ще не читав O Chuột» [4, с. 11-12].

(48)

Контекст: дозвольте мені розповісти вам дещо про Тан.

Công ty A đã nhận Tân(T).

Компанія| А| МИН| прийняти| Тан.

«Компанія А прийняла Тан» [4, с. 4].

Т. Чан визначає теми як «теми інформації», отже, враховуючи контекст, Т. Чан стверджує, що Тан є темою речення. Хоча це зауваження дає додаткову інформацію про Тана, тобто його прийняття в компанію А, воно є невдалим. Якщо тема речення справді є Тан, пасивна конструкція, швидше за все, буде використана, щоб тема ІС Тан була початковою у реченні, як у прикладі нижче.

(49)

Контекст: дозвольте мені розповісти вам дещо про Тан.

Tân(T) được công ty A nhận.

Тан| ПАС| компанія| А| прийняти.

«Тана взяли на роботу в компанію А/Тана прийняли в компанію А» [4, с. 4].

Як згадувалося вище, Т. Чан стверджує, що фокус можна реалізувати на місці. Якщо і тема, і фокус можуть виникнути на місці, як їх можна розрізнити? Дійсно, використовуючи визначення, надані Т. Чаном, ІС Тан у прикладі (48) було

б більш розумно тлумачити як фокус, відповідь на запитання «Кого найняла компанія А?».

Що стосується його трактування *thì*, Т. Чан відкидає минулі аналізи *thì* як теми або контрастного маркера теми, використовуючи наступний приклад.

(50)

Контекст: продавець запитує покупця, скільки він готовий заплатити за товар після того, як клієнт відхилив цінові пропозиції, надані продавцем.

Cái áo này bao nhiêu **thì** anh mua?

КЛАС| сорочка| ВЗ| скільки| тоді| 20| купити?

«Скільки ти готовий заплатити за цю сорочку?» [4, с. 6].

Він вважає, що спеціальне питання що розташоване не на місці дозволяє контрастну інтерпретацію, відповіддю на яку є контрастний фокус, зміщений вліво. Після цього зміщеного вліво питального слова стоїть *thì*. Отже, він заперечує традиційний аналіз *thì* як теми чи контрастного тематичного маркера на цій основі. Однак таке питання, як у прикладі (50), має особливий характер. Тобто, замість того, щоб отримати інформацію, це скоріше риторичне запитання, яке виражає розчарування щодо суми, яку покупець готовий заплатити. Як зазначено в контексті, наданому Чан, продавець вимовив це зауваження після того, як отримав серію відмов від покупця щодо ціни сорочки. У такому контексті продавець, швидше за все, вимовить це запитання, щоб висловити своє розчарування, фактично не очікуючи жодної відповіді. Іншими словами, це запитання може бути винятком у цій аналітичній схемі теми та фокусу. Щоб обґрунтувати теорію про те, що *thì* також може позначати фокус і контрастний фокус, потрібно навести більше прикладів. У великій схемі своєї роботи підхід Т. Чана добре фіксує роль фразового *thì* і піднімає цікаві питання щодо його функцій. Його дослідження про частинку *thì* поглиблює розуміння природи цієї частинки, особливо взаємодії цього слова з інформаційною структурою. Стосовно вживання *thì* на рівні речення, оскільки Т. Чан розглядає виключно фразове *thì*, використання *thì* як міжконструкційної лексеми та на початку

речення не розглядається в рамках його дослідження.

РОЗДІЛ 3. ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ «THÌ» У В'ЄТНАМСЬКОМУ РЕЧЕННІ

3.1 Дослідження класифікації «Thì» у зібраних даних

3.1.1 Обґрунтування вибору джерела для проведення дослідження використання «Thì» у в'єтнамському реченні

У цьому розділі спочатку детально описується процес збору даних, а потім надається опис thì як фразового, міжконструкційного слова та слова на початку речення речення. В якості основного джерела для збору даних використовується фільм «Грушева плівка», знятий Уоллесом Чейфом у 1980 році [15, с. 2]. Обґрунтування збору даних, вибір фільму «Грушева плівка», метод збору даних, етапи обробки даних і деякі загальні висновки також будуть детально обговорені в цьому розділі. Опис показує, як thì використовується у в'єтнамській мові, зокрема, наскільки воно прагматично вдале, типи складових, з якими воно може зустрічатися, а також семантичні та прагматичні розгалуження, які воно несе.

На етапі теоретичного дослідження уважне вивчення літератури дали чітке розуміння, що слово thì в основному використовувалося як тематичний маркер і контрастний тематичний маркер, що зустрічається з фразовими складовими. З огляду на цю гіпотезу, початковою мотивацією для збору даних було витягти якомога більше лексем фразового thì і дослідити нюанси властивостей позначення теми та порівняння, які містить thì. Всупереч очікуванням, дані показали беззаперечну реальність: thì переважно використовується на початку речення. Це спостереження спонукало нас використати це джерело (фільм «Грушева плівка»), щоб зібрати більше варіантів використання thì під час основної частини збору даних.

Основна ціль для джерела збору даних полягає в тому, щоб спростити процес збору даних і отримати варіанти використання thì у природних розмовах. «Грушева плівка» є відповідним варіантом. Уоллес Чейф відомий своїми дослідженнями прагматичних понять теми, фокусу та контрасту. Він також

цікавився способами, якими люди вербалізують знання, які вони набувають свідомо чи підсвідомо. Дослідницькі інтереси Уоллеса Чейфа породили створення фільму «Грушева плівка». Кінопроект «Грушева плівка» має на меті відобразити лінгвістичні, культурні та когнітивні розгалуження мови крізь призму наративів [15, с. 13].

Кінцевим продуктом є 6-хвилинний фільм, повністю розіграний без жодної вербальної сцени. Персонажі фільму виражають свої емоції, ставлення та дії виключно за допомогою невербальних сигналів і виразу тіла та обличчя. Таким чином, різноманітні сцени, персонажі та їх взаємодія надають широкі можливості та включають достатньо двозначності, щоб учасники могли вільно інтерпретувати фільм у обмеженому та послідовному контексті. У дослідженні учасники позитивно реагують на фільм. Вони знаходять неоднозначні сцени інтригуючими і повністю занурюються в розгадування двозначності, що створює безліч можливостей для природних висловлювань. Тому саме цей фільм використовується для збору додаткових даних у основній частині збору даних.

3.1.2 Проведені процедури дослідження використання «Thi» у в'єтнамському реченні

Зацікавлених учасників набирали через онлайн-платформи та особистий зв'язок. Кожному учаснику було присвоєно псевдонім, всі учасники родом з Північного регіону В'єтнаму та відповідно розмовляють на північному діалекті в'єтнамської мови. Дзвінок проводився за допомогою Zoom, щоб усі учасники групи дивилися фільм одночасно під час одного відеодзвінка. Перед показом фільму група отримала інструкцію в'єтнамською мовою, переклад якої виглядає наступним чином:

На вас чекає перегляд короткого фільму. Єдине, що вам потрібно зробити, це переглянути фільм повністю. Ви можете увімкнути мікрофон і спілкуватися між собою під час перегляду, але будьте ввічливими, щоб не відволікати інших від перегляду фільму. Після цього я попрошу вас поділитися своїм спогадом про цю історію, наскільки ви її запам'ятали. Ви не повинні давати точні спогади про

фільм, тому, будь ласка, будьте максимально розслабленими та чесними.

Набір запитань, які використовувалися для того, щоб направити учасників на розмову, наведено в Додатку 2.

3.1.3 Обробка даних дослідження використання «Thì» у в'єтнамському реченні

Таблиця 1: кількість учасників, тривалість розмови і кількість слів у дзвінку.

Група	Кількість учасників	Тривалість дзвінка	Кількість слів
Г	6	21 хвилина	3838

Інша демографічна інформація, наприклад вік і стать, наведена в Додатку 3. Кожна розмова була записана, транскрибована та перекладена українською мовою з міжрядковим перекладом. З метою конфіденційності кожному учаснику було присвоєно псевдонім. Зважаючи на тривалість розмови та кількість учасників, кожен рядок розмови закодовано для легшого ознайомлення. Кожен рядок подається в такому форматі: Г (група учасників) – номер рядка (псевдонім). Ілюстративний приклад наведено нижче. Г2(Н) відноситься до рядка 2 групи учасників і вимовляється учасником Н.

Г2(Н):

Trong cái video nó là giống như kiểu là ở nước ngoài á.

В| КЛАС| відео| ВЗ| бути| однаковий| як| тип| бути| в| країна| закордонний| Ч.

«На відео здавалося, що дія відбувається в чужій країні».

Щоб зберегти природність кожного висловлювання, заїкання, фрагменти, повтори, вагання тощо транскрибувалися і перекладалися. Після транскрибування даних усі висловлювання, що містять thì, були відзначені та показані в роботі.

Наступний класифікаційний метод був використаний для класифікації

різних лексем *thì* у відповідні підкатегорії. Кожна лексема *thì* була відзначена з точки зору її синтаксичного середовища, яке включало документацію того, що їй передує та що слідує. Проводиться наступна класифікація:

1. Якщо лексемі передує будь-яка фраза, а за нею йде присудок або повне речення, вона розглядається як лексема фразового *thì*. Ілюстративний приклад наведено нижче.

Г194(P):

[*Cây đầу*](IC) ***thì*** [*giống cây táo hoặc cây lê thôi*](ДС).

Дерево| ВЗ| то| нагадувати| дерево| яблука| або| дерево| груші| тільки.

«Це дерево схоже лише на яблуню чи грушу».

2. Якщо лексемі передує фразова складова з присвійним займенником цієї складової в наступній складовій лексеми, вона розглядається як лексема фразового *thì*, як показано нижче.

Г51(П):

Không! [*Quả lê của mình*](IC) ***thì*** [[*nó*](P) *đâu có cái thắt ở giữa*].

ЗАП| фрукт| груша| ПРИС| 1О| то| 3О| ЗАП| мати| КЛАС| вузол| в| середина.

«Ні, наші груші не мають вузла посередині».

3. Якщо лексема стоїть після залежного речення ([P]) і перед незалежним реченням (P), вона класифікується як лексема міжконструкційного *thì*.

Г18(C):

[*Lúc trên đường đi xe đạp chở cái đồng lê*][P] ***thì*** [*gặp một cô bé đang đi hướng ngược chiều*](P).

Коли| на| дорога| їхати| велосипед| нести| КЛАС| купа| груші| тоді| зустріти| один| жінка| дитина| ТЕПЕР| їхати/йти| напрямок| протилежний| бік.

«Коли він їхав по дорозі, везучи груші, (він) зустрів дівчинку, яка їхала в протилежному напрямку».

4. Якщо за лексемою йде повне речення без безпосереднього попереднього речення, вона класифікується як *thì* на початку речення.

Г68(M):

[Anh nghĩ trái đó là trái lê].

1| думати| фрукти| ВЗ| бути| фрукти| груші.

«Я думаю, що цей фрукт — це груші».

Г69(СМ):

Vì sao ạ?

«Чому?».

Г70(М):

Thì [ở bên Ucraina có nhiều trái giống như vậy](P).

Так| в| сторона| Україна| мати| МНОЖ| фрукти| однакові| як| цей.

«Так в Україні є фрукти, схожі на цей фрукт».

Початковий метод класифікації відсортував більшість лексем, за винятком лексем, які зустрічалися між незалежними реченнями та були створені тим самим мовцем. Ці лексеми були відсортовані далі за просодичними ознаками. Зокрема, лексеми, які вимовлялися з довгою та очевидною паузою між реченнями, були класифіковані як лексеми *thì* на початку речення. Лексеми, які вимовлялися без або з дуже короткою (майже нечутною) паузою між реченнями, розглядалися як лексеми міжконструкційного *thì*.

У колекції даних було знайдено 121 лексему *thì*: 40 лексем (33%) були фразовими *thì*, 25 лексем (20%) були міжконструкційними *thì* і 56 лексем (47%) були *thì* на початку речення.

Тенденція вживання *thì* була також досліджена лише в північному діалекті. Група мовців-учасників використовувала лексему *thì* найчастіше на початку речення.

Що стосується статі, спостерігається подібний висновок. Учасники-чоловіки використали загалом фразове *thì* 14 разів, міжконструкційне *thì* 8 разів, *thì* на початку речення — 33 рази. Учасники-жінки використали фразове *thì* 26 разів, міжконструкційне *thì* 17 разів, *thì* на початку речення — 23 рази. Учасники-чоловіки вимовили більше лексем *thì* на початку речення, ніж їхні колеги-жінки, але *thì* на початку речення загалом є більш сприятливим, ніж фразове та

міжконструкційне *thì*.

Ще одна змінна — вік. Було сформовано три довільні вікові групи, які склалися з учасників 18-23 років, 23-35 років і 35-50 років. 1) Група 18-23 роки використала фразове *thì* 16 разів, міжконструкційне *thì* 5 разів, *thì* на початку речення — 22 рази. 2) Група 23-35 років використала фразове *thì* 11 разів, міжконструкційне *thì* 15 разів, *thì* на початку речення — 20 разів. 3) Група 35-50 років використала фразове *thì* 6 разів, міжконструкційне *thì* 12 разів, *thì* на початку речення — 14 разів. У трьох вікових групах лексема *thì* на початку речення має найвищу частоту.

Як описано у всіх трьох аспектах висновків, поширеність *thì* на початку речення однакова для різних діалектів, статі та віку. Враховуючи цей висновок, дивно, що властивості реченневого *thì*, особливо *thì* на початку речення, все ще недостатньо досліджені. У наступному розділі буде детально описано, як частка *thì* використовується як фразова лексема, міжконструкційна та лексема на початку речення.

3.2 Тенденції використання «*Thì*» у в'єтнамському реченні

3.2.1 Фразове «*Thì*»

3.2.1.1 Фразове «*Thì*» як Тематичний Маркер

Розділ 2.2.1 підкреслює, що в'єтнамська мова позначає теми за допомогою порядку слів, *thì* також може використовуватися як маркер теми на основі нашого визначення; тема прослідковує різні типи фразеологічних складових. Оскільки у в'єтнамській мові предметні ІС найімовірніше набувають тематичного характеру, *thì* зазвичай зустрічається після тематичних предметних ІС, як у прикладі нижче.

(51)

[Nam](IC) *thì* [(*nó*) *thích táo lắm*](P).

Нам| то| 30| любити| яблука| дуже.

«Нам, він дуже любить яблука».

Окрім тематичних суб'єктних ІС, фразове *thì* також може слідувати за

тематичним об'єктним ІС, як у прикладі (52), ПС, як у прикладі (53), та ДС, як у прикладі (54).

(52)

[*Mãng cụt kia*](ІС) **thì** [mẹ mua (đó)](Р).

Мангустин| ВЗ| то| мама| купити| ВЗ.

«Ті мангустини мама купила» [63, с.66].

(53)

[*Trên bàn*](ІС) **thì** [mẹ để táo (trên đó)](Р).

На| стіл| то| мама| покласти| яблука| на| ВЗ.

«На столі, то мама яблука поклала» [63, с.67].

(54)

[*Nấu ăn*](ДС) **thì** [không phải ai cũng giỏi (làm)](ДС).

Готувати| то| ЗАП| кожен| добре| (робити).

«Готувати їжу — це не те, що кожен робить добре» [63, с.67].

Приклади показують, що до теми зазвичай повертаються за допомогою підсумкових займенників або прономіналізації, створюючи структуру тема-рема для їхніх речень із лексемою *thì*, що зустрічається безпосередньо на межі теми-реми. Наявність *thì* у випадках позначення теми є найбільш критичною, коли тему потрібно звзити за допомогою кваліфікуючої інформації, що призводить до розмитої межі між темою та ремою. Суан Хао Као рішуче виступає за цю роль *thì*, стверджуючи, що відокремлення теми від реми є головною роллю, яку бере на себе *thì*. У швидкому (біглому) мовленні таку межу може бути складно визначити без *thì*. Крім того, враховуючи, що структура тема-рема є прагматично нейтральною структурою речення у в'єтнамській мові, неоднозначна межа тема-рема може перешкоджати спілкуванню. Таким чином, наявність *thì* може бути корисною для ідентифікації теми. Приклади (55) і (56) є типовими прикладами цих випадків.

(55)

[*Cá*](ІС) **thì** [*cá chép nhiều xương*](Р).

Риба| що| тріска| МНОЖ| кістки.

«Та риба що тріска, має багато кісток» [62, с.77].

У прикладі (55) тема са «риба» та підмет реми са chér «тріска» фонологічно схожі; без присутності thì висловлювання може бути фонологічно складним і прагматично незграбним, а межа між темою та ремою також є неоднозначною.
(56)

[Ngày nào mà anh rảnh](IC) **thì** [đến thăm tôi nhé!](ДС)

День| який(будь-який)| ВС| 2О| вільний| то| приходити| відвідати| 1О| Ч!

«Коли ти будеш вільний, то приходь до мене в гості» [62, с.77].

У прикладі (56) невизначений IC ngày nào «будь-який день» має бути звужений відносним реченням mà anh rảnh «коли ти вільний», щоб вважати його темою речення. Наявність відносного речення збільшує довжину теми, тому слухачеві стає важче розрізнити, коли закінчується тема, а коли починається рема. Знову ж таки, наявність thì допомагає прояснити цю межу.

3.2.1.2 Фразове «Thì» як Контрастний Тематичний Маркер

Коли thì використовується як контрастний маркер теми, воно має бути викликане контекстними сигналами. У наведених нижче прикладах показано контексти, у яких доцільно використовувати thì як контрастний маркер теми. Констративні теми (КТ) виділені жирним шрифтом і курсивом.

(57)

Контекст: А і Б говорять про Нама.

А: Hôm qua Nam ăn hết táo Lan được tặng!

Вчора| Нам| їсти| всі| яблука| Лан| ПАС| давати.

«Вчора Нам з'їв усі яблука, які дали Лану!».

Б: Nam thích táo lắm nhưng [**Lan**](IC) **thì** [không thích táo](ДС).

Нам| любити| яблука| дуже| але| Лан| то| ЗАП| любити| яблука.

«Нам дуже любить яблука, але Лан не любить яблука» [36, с.17].

У цьому прикладі і Нам, і Лан згадуються у висловлюванні А. Звідси

доповідач Б протиставив неприязнь Лана до яблук і прихильність Нама до яблук. Лексема *thì* слідує за контрастною темою, якою в даному випадку є Лан.

(58)

A: Anh làm sai rồi! Anh không biết nấu ăn sao?

2| робити| неправильно| вже| 2О| ЗАП| вміти| готувати| чому?

«Ти зробив неправильно. Хіба ти не вмієш готувати?».

B: [*Cô*](IC) *thì* [giỏi](ПРС), còn [*tôi*](IC) *thì* [dở](ПРС). Được chưa?

2| то| хороший| але| 1О| то| поганий| гаразд| ні.

«У вас це добре виходить, а в мене погано. (Саркастично) Гаразд?».

Крім того, що слідує за протиставними темами, які є предметними ІС, фразове *thì* також слідує за іншими типами синтаксичних складових і позначає їх як контрастні теми своїх речень. У наведених нижче прикладах фразове *thì* слідує за додатком ІС у прикладі (59), присудком у прикладі (60) і ПС у (61) [36, с.18].

(59)

Контекст: А і Б прийшли додому і побачили яблука на столі.

A: Ủa, táo này ở đâu ra vậy?

Ч| яблука| ВЗ| де| з'явитися| Ч?

Có phải táo Nam mua không?

Так| правда| яблука| Нам| купити| ЗАП.

«Звідки ці яблука? Це ті яблука, які купив Нам?».

B: [*Táo đó*](IC) *thì* [tôi mua](P).

Яблука| ВЗ| то| 1О| купити.

«Ті яблука, то я купив (Нам купив інші яблука)»[36, с.18].

(60)

Học tiếng Việt mất nhiều thời gian quá!

Вчити| мова| В'єтнамська| витратити| багато| час| дуже.

Còn [*nấu ăn*](ДС) *thì* [dễ làm hơn nhiều](ДС).

Але| готувати| то| легко| робити| ніж| багато.

«Вивчення в'єтнамської мови вимагає дуже багато часу! Але готувати набагато легше!» [36, с.18].

(61)

A: Chiều qua kẹt xe gần hai tiếng!

Обід минулий затор дорожній близько два година.

«Вчора (я застряг) у заторі майже на дві години».

Б: [*Vào năm giờ chiều*](ПС) *thì* [hay kẹt xe](ДС).

В| п'ять| година| обід| то| часто| затор| дорожній.

Bây giờ tôi sẽ ít xe hơn.

Сім| година| ніч| МАЙБ| мало| автомобіль| більш.

«О п'ятій годині часто затори. О сьомій вечора автомобілів буде менше» [41, с.113].

Однак усі ці приклади містять лише одну контрастну тему. Що робити, якщо контекст передбачає контраст між більш ніж двома темами? Виникає питання, чи може фразове *thì* слідувати за всіма контрастними темами. Розглянемо наведений нижче приклад.

(62)

Контекст: А прийшов відвідати родину Лан і поговорив з Б, їхнім сусідом.

A: Cả nhà Lan đâu? Họ không có nhà à?

Вся| сім'я| Лан| де? З| ЗАП| так| дім| Ч?

«Де родина Лана? Вони не вдома?».

Б: Gia đình nó(T) [*ba*](ІС) (*#thì*) [đi làm](ДС), [*mẹ*](ІС) (*#thì*) [đi chợ](ДС), [*em trai*](ІС) (*#thì*) [đi học](ДС), nhưng [*Lan*](ІС) *thì* (КТ) [có nhà](ДС).

Сім'я| ЗО| тато| то| йти| працювати| мама| то| йти| ринок| брат| то| йти| вчитися| але| Лан| то| в| дім.

«Батько пішов на роботу, мама пішла на ринок, брат пішов вчитися (в школу), але Лан вдома» [56, с.207].

Як показує приклад (62), *thì* може використовуватися лише після Лан. Цей приклад показує, що у в'єтнамській мові контрастний тематичний маркер *thì* не протиставляє всі альтернативні контрастні сутності одна одній. Швидше, він поділяє альтернативи на підмножини. У цьому випадку Лан утворює підмножину, яка контрастує з іншими трьома членами родини, які утворюють ще одну власну підмножину.

3.2.1.3 Тенденції використання фразового «*Thì*» у зібраних даних

Отримані дані демонструють як тематичну, так і контрастну тематичну природу фразового *thì*. Що стосується його функції позначення теми, дані показують, що *thì* найчастіше використовується як маркер теми після прийменникових словосполучень або іменникових словосполучень, які посилаються на попередньо встановлений фоновий контекст, часовий чи просторовий, як показано нижче.

(63)

Г20(Н):

[Sau đây](ПС) *thì* [có một đám trẻ lại giúp cái bạn trai đây nhặt mấy quả lê](Р).

Після| ВЗ| Ч| мати| один| група| діти| знову| допомагати| КЛАС| друг| хлопчик| ВЗ| збирати| кілька| КЛАС| груші.

«Після цього була група дітей, які допомагали тому хлопчику збирати груші».

(64)

Г40(О):

[Lúc này](ІС) *thì* [có một người đàn ông dắt con dê hay một con gì đó đi ngang qua](Р).

Зараз| то| є| один| КЛАС| людина| чоловік| привести| КЛАС| коза| або| один| КЛАС| що| ВЗ| йти| повз.

«У цей момент повз проходив чоловік, який вигулював козу або якусь тварину».

Крім того, дані також показують, що учасники, як правило, використовують *thì* у структурі «тема-рема», де тема не містить жодних граматичних зв'язків у реченні.

(65)

Г32(P):

Minh để ý thứ nhất là [cái video đó](IC) *thì* [cái cây đó là một cái cây cổ thụ nha](P).

1| помітити| перший| бути| КЛАС| відео| ВЗ| що| КЛАС| дерево| ВЗ| бути| один| КЛАС| дерево| старий| Ч.

«Перше що я помітив у цьому відео - що те дерево є старим».

Нарешті, фразове *thì* також задокументоване для позначення тем, які мають узагальнюючі займенники в ремі, як у прикладі (66).

(66)

Г208(H):

[Cái bộ phim này](IC) *thì* [tính ra [nó](P) không có tốn kinh phí để đầu tư hay là làm gì hết].

КЛАС| фільм| ВЗ| якщо| рахувати| ЗО| ЗАП| мати| витратити| кошти| на| інвестувати| або| бути| робити| що| закінчити.

«Цей фільм, якщо поррахувати, не коштував багато грошей для інвестицій або створення».

Щодо його ролі як контрастного тематичного маркера, дані також показують, що фразове *thì* слідує за іменниковими словосполученнями та позначає іменникові словосполучення як контрастні теми.

(67)

Контекст: Учасників запитали, яким, на їхню думку, був фрукт.

Г71(H): «Здається, це були яблука-груші. Вони схожі на груші, гуави, гуави-груші. Вони схожі на груші-гуави».

Г72(M): «Гуави-груші — це груші. Отже, це груші, правильно?».

Г73(H): Không biết được, nhưng [*bên này*](IC) *thì* [có](ДС).

ЗАП| знати, але| сторона| ВЗ| то| мати.

Hắn nhìn giống quả lê, nhưng [*đá bên ngoài*](IC) *thì* [giống quả ôi](ДС).

3| виглядати| однаковий| фрукт| груша| але| шкіра| сторона| зовні| то| однаковий| фрукт| гуава.

«Я не знаю, але тут, де я живу, у нас є (цей фрукт). Він схожий на грушу, але

шкірка схожа на шкірку гуави».

Однак дані показують, що найпоширенішим використанням *thì* як контрастного тематичного маркера є те, що воно стоїть після прийменникових фраз. Переважними прийменниками є *với* «з», *theo* «слідувати» та *còn* «залишитися». Ілюстративні приклади наведені нижче.

(68)

Г96(К):

[*Theo bác*](ПС) *thì* [đó chắc là đạo diễn muốn truyền tải một cái thông điệp sống](P).

Відповідно| 1О| то| ВЗ| точно| бути| режисер| хотіти| передати| один| КЛАС| повідомлення| живий.

Đó là người ta sống đơn sơ và người ta ở đúng vị trí của mỗi người.

ВЗ| бути| людина| жити| простий| і| люди| в| правильний| місце| від| кожний| людина.

«Як на мене, мабуть, це означало, що режисер хотів донести життєвий урок. Урок полягав у тому, що люди живуть простим життям і кожен знаходиться на своєму місці».

(69)

Г2(Р):

[*Như em*](ПС) *thì*... [*với góc nhìn của em*](ПС) *thì* [em thấy nó kiêu... Em chưa hiểu gì thật sự!](P)

Як| 1О| то| з| точка| зору| від| 1О| Ч| бачити| 3О| як| 1О| ще| не| розуміти| що| правда!
Щодо мене... З моєї точки зору, то я сприймаю це як... Я взагалі нічого не розумію!

Як показано в прикладах, за прийменниками здебільшого йде займенник першої особи однини, коли мовці звертаються до себе, це допомагає їм чіткіше висловлювати свої думки, а використання *thì* передбачає контраст з думками інших.

Таблиця 2: тенденція використання фразового *Thì* у зібраних даних (загальна кількість лексем: 40).

Фразове Thì	Кількість лексем
Тематичні маркери	16
Контрастні тематичні маркери	24

3.2.2 Міжконструкційне «Thì»

3.2.2.1 Міжконструкційне «Thì» в умовних реченнях

Міжконструкційне thì зазвичай використовується в умовних реченнях, виникає між умовними реченнями і наслідковими конструкціями. Умовні речення можуть позначатися підрядними сполучниками, наприклад *nếu* «якщо», *cứ/hễ* «будь-коли, щоразу», *khi* «коли», *giả* «якщо тільки». Типи умовних речень, у яких зустрічається міжконструкційне thì, також різноманітні. У першому типі thì може поєднувати умови, де наслідкове речення є природним або автоматичним прогресом умовної передумови.

(70)

[*Nếu anh nhấn nút này*][P] ***thì*** [*đèn sẽ sáng*](P).

Якщо| 30| натиснути| кнопка| ВЗ| тоді| світло| МАЙБ| світити.

«Якщо ви натиснете цю кнопку, тоді світло ввімкнеться» [25, с. 67].

(71)

[P]

[*Nếu lái xe khi say rượu*][P] ***thì*** [*bị phạt rất nặng*](P).

Якщо| водити| автомобіль| коли| нетверезий| тоді| ПАС| штрафувати| дуже| сильно.

«Якщо керувати автомобілем у нетверезому стані, тоді буде великий штраф» [25, с. 67].

Як і в наведених вище прикладах, в обох випадках thì пов'язує умовне речення з наслідковим реченням, де наслідок обов'язково відбудеться, доки

виконується умова. У цьому типі умов *nếu* «якщо» зазвичай можна замінити на *hễ* «будь-коли» або *khi* «коли». Крім того, *nếu* «якщо» можна опустити, а основне дієслово в умовному реченні можна змінити за допомогою прислівника *cứ* «просто», як показано нижче.

(72)

[*Khi* anh nhấn nút này][P] *thì* [đèn sẽ sáng](P).

Коли| 3О| натиснути| кнопка| ВЗ| то| світло| МАЙБ| світити.

«Щоразу, коли ви натиснете цю кнопку, увімкнеться світло» [25, с. 66].

(73)

[*Hễ* lái xe khi say rượu][P] *thì* [bị phạt rất nặng](P).

Кожний| раз| водити| автомобіль| коли| нетверезий| тоді| ПАС| штрафувати| дуже| сильно.

«Кожного разу, керуючи автомобілем у нетверезому стані, буде великий штраф» [25, с. 66].

(74)

[*Cứ* nhấn nút này](P) *thì* [đèn sẽ sáng](P).

Просто| натиснути| кнопка| ВЗ| тоді| світло| МАЙБ| світити.

«Просто натисніть цю кнопку, і світло ввімкнеться» [25, с. 66].

Кларк також зазначає, що загалом умовні речення у в'єтнамській мові потребують лише підрядних сполучників або *thì* [12, с. 155]. Наведені вище приклади можуть досягти такого ж умовного ефекту без підрядних сполучників *nếu* «якщо» або *hễ* «будь-коли», або прислівника *cứ* у прикладі (70) еквівалентно прикладу (75).

(75)

[Anh nhấn nút này](P) *thì* [đèn sẽ sáng](P).

2| натиснути| кнопка| ВЗ| тоді| світло| МАЙБ| світити.

«Ти натиснеш цю кнопку, і(тоді) світло ввімкнеться». [25, с. 67]

Як показано у перекладах, відсутність підрядних сполучників передає найсильніший ступінь певності, майже фактичний і незаперечний наслідок. Крім

того, коли підрядні сполучники опущені, головне дієслово як у умовному реченні, так і в наслідковій частині може бути замінено прислівниками чи допоміжними дієсловами, щоб передати високий ступінь визначеності умовного зв'язку. Ці вживання стають досить ідіоматичними, як показано нижче.

(76)

[(Nếu) đã học][P] *thì* [không được lười biếng](P).

Якщо| МИН| вчити| то| не| лінитися.

«Ти вже вчишся, то не лінуйся» [29, с. 167].

(77)

[(Nếu) đã làm][P] *thì* [phải làm đến nơi đến chốn](P).

Якщо| МИН| робити| тоді| повинен| робити| до| місце| до| місце.

«Якщо ви вже взялися (виконувати цю роботу), тоді ви повинні виконувати її якомога краще» [29, с. 167].

(78)

Trẻ con lạ lắm. [(Nếu) càng cấm nó][P] *thì* [nó càng làm](P).

Діти| дивний| дуже. Якщо| більше| забороняти| ЗО| тоді| ЗО| більше| робити.

«Діти дуже дивні. Чим більше ви забороняєте їм щось робити, тим більше вони роблять це» [29, с. 167].

Приклади (76) і (77) повідомляють про певний ступінь обов'язку для того, щоб наслідок відбувся за умови, зазначеної в умовній частині речення. У прикладі (78) мовець вимовляє, що наслідок посилюється за поданої умови. У цьому типі умовного зв'язку найбільш ймовірний результат міститься в головному реченні та майже гарантовано відбудеться, доки виконується передумова

в

умові.

Ще один тип стану, в якому це може статися, — це гіпотетичний стан. Ця умова вказує на те, що мовці не впевнені, чи відбудеться передумова в умовному реченні, але якщо це так, наслідок у головному реченні є логічним і ймовірним наслідком цього.

(79)

Контекст: господар розмовляє з гостем.

[Nếu anh thích táo][P] **thì** [ăn nhiều táo nhé](P)!

Якщо| 2O| любити| яблука| тоді| їсти| багато| яблука| Ч!

«Якщо ви любите яблука, будь-ласка, їжте більше!»

(80)

Контекст: мама розмовляє зі своєю дитиною.

[Nếu trời mưa][P] **thì** [nhớ mang dù nha con](P)!

Якщо| небо| дощ| тоді| пам'ятати| взяти| парасолька| Ч| 2!

«Якщо йде дощ, тоді не забудь взяти з собою парасольку!»

(81)

[Nếu bạn đụng đến em tôi][P] **thì** [tôi đánh bạn](P)!

Якщо| 2O| торкнутися| д|о брат| 1O| то| 1O| вдарити| 2!

«Якщо ти торкнешся мого брата, то я тебе вдарю!»

Мовець, який каже фразу у прикладі (79), може бути не впевнений у істинності умови пропозиції «ви любите яблука», але мовець все одно пропонує, якщо умова виявиться істинною. Аналогічно приклади (80) і (81) також показують такий умовний зв'язок. Як показують приклади, наслідкове речення може приймати різні функції, такі як запрошення, як у прикладі (79), порада, як у прикладі (80), і погроза, як у прикладі (81). У цьому гіпотетичному стані може виникнути міжконструкційне *thì*.

Подібно до попереднього умовного типу, наступний умовний тип також має ідіоматичні структури для позначення різноманітних гіпотетичних умов, як показано нижче. У цьому ідіоматичному вживанні умова в умовному реченні та наслідок у наслідковому реченні містять дихотомічні утворення. Приклад (82) є типовим прикладом цього випадку.

(82)

Việc này (nếu) **không sớm thì muộn** cũng sẽ hỏng.

Робота| ВЗ| якщо| ЗАП| рано| чи| пізно| також| МАЙБ| злаватися.

«Рано чи пізно ця робота також зазнає краху» [41, с. 88].

Це вживання зазвичай зустрічається в літературі, наприклад у (83). Приклад (83) - відомий вірш, який висміює марновірство про те, що люди платять іншим людям за те, щоб вони почули пророцтва про майбутнє життя. Людина, яка пророкує життя молодій жінці в цьому вірші, дає очевидні відповіді, які будуть застосовні незалежно від ситуації. Умовна структура, використана в цих прикладах, містить дихотомічні утворення в умовному реченні та консеквентному реченні, наприклад *sớm-muộn* «рано-пізно», як у прикладі (82), і *giàu-nghèo* «багатий-бідний», *gái- trai* «дівчинка - хлопчик», як у прикладі (83).

Số cô **chẳng** giàu **thì** nghèo

Доля| 2O| ЗАП| багатий| то| бідний

«Твоя доля якщо не багата, то бідна»

Ngày 30 Tết thịt treo trong nhà

День| 30| Тет (Новий рік за місячним календарем)| м'ясо| висіти| в| дім.

«Напередодні Нового року за місячним календарем у вас вдома буде м'ясо»

Số cô có mẹ có cha

Доля| 2O| мати| мама| мати| батько

«Твоя доля мати маму й тата»

Mẹ cô đàn bà cha cô đàn ông

Мама| 2O| жінка| батько| 2O| чоловік

«Твоя мама - жінка, а батько - чоловік»

Số cô có vợ có chồng

Доля| 2O| мати| жінка| мати| чоловік

«Твоя доля вийти заміж» [11, с.135].

Sinh con đầu lòng **chẳng** *gái thì trai*

Народитися| дитина| первісток| не| дівчинка| то| хлопчик

«Ваша перша дитина, якщо не дівчинка, то хлопчик» [41, с. 89].

Крім того, що *thì* використовується в гіпотетичних умовних виразах, міжконструкційне *thì* також може використовуватися в контрафактних умовних виразах, де умова в умовному реченні майже неможлива або не може бути правдою. У такому використанні немає чіткої різниці між високим і низьким рівнем невизначеності; наслідкове речення просто розглядається як логічний і ймовірний наслідок з огляду на умову в умовному реченні, хоча й визнається, що умова насправді не виникла. Ілюстративні приклади наведені нижче.

(84)

[Nếu Nam học chăm][P] *thì* [bây giờ Nam đã có việc làm](P).

Якби| Нам| вчитись| старанно| тоді б| зараз| Нам| МИН| мати| робота.

«Якби Нам старанно вчився, Нам мав би зараз роботу» [41, с. 90].

(85)

[Nếu Nam đặt báo thức][P] *thì* [Nam đã không ngủ quên](P).

Якби| Нам| поставити будильник| тоді б| Нам| МИН| ЗАП| спати| забути.

«Якби Нам поставив будильник, Нам би не проспав» [41, с. 90].

Умови в прикладах (84) і (85) ілюструють суперечливі умови, які явно протилежні реальності. Наприклад, у (84) передбачається, що Нам не вчився старанно, а в (85) Нам не поставив будильника. Однак наслідкові речення в обох прикладах виражають, яким би був результат, якби умова була виконана. У такий спосіб умова все одно логічно призводить до наслідків, навіть якщо вони суперечать факту.

Подібно до попередніх випадків умовного способу, окрім використання *nếu* «якщо» в протилежному умовному способі, зазвичай використовується *giá* «якби/якщо б тільки», як показано нижче.

(86)

[Giá Nam học chăm][P] *thì* [bây giờ Nam đã có việc làm](P).

Якби| тільки| Нам| вчитись| старанно| тоді б| зараз| Нам| МИН| мати| робота.
«Якби тільки Нам старанно вчився, Нам мав би зараз роботу».

У контрафактному умовному способі минулий час зазвичай використовується в наслідковому реченні, що відрізняє його від гіпотетичного умовного способу.

3.2.2.2 Використання міжконструкційного «Thì» з послідовними подіями та додатковими коментарями

Окрім використання міжконструкційного thì в умовних реченнях, міжконструкційне thì також може поєднувати послідовні події та сигналізувати про відповідний додатковий коментар. М. Кларк наводить наступний приклад, щоб проілюструвати використання міжконструкційного thì у послідовних подіях, посилаючись на них як на «початковий» зв'язок.

(87)

[Chị đi cuối đường Lê Lợi](P) *thì* [đi bộ tới chợ](P).

2| йти| кінець| дорога| Ле Лой| тоді| йти пішки| до| ринок.

«(Коли) ви дійдете до кінця вулиці Ле Лой, тоді пройдіть пішки до ринку» [12, с.144].

Окрім виникнення між незалежними реченнями як у роботі М. Кларк, міжконструкційне thì також може повідомляти про послідовно пов'язані події, коли речення, що передує thì, позначено lúc «коли» або khi «коли».

(88)

[Lúc mẹ về][P] *thì* [tôi đang học](P).

Коли| мама| повертатися| тоді| ІО| ТЕПЕР| вчитись.

«Коли мама повернулася, тоді я вчився».

Окрім послідовного вживання, міжконструкційне thì можна використовувати для надання додаткового коментаря, який мовець бажає передати в реченні після thì на додаток до того, що вимовляється в реченні перед thì.

(89)

[Nam thích táo](P) *thì* [chắc Nam ăn táo trên bàn](P).

Нам| любити| яблука| тоді| точно| Нам| їсти| яблука| на| стіл.

«Нам любить яблука, тоді Нам точно їв яблука на столі».

У прикладі (89) припущення про те, що Нам, мабуть, їв яблука, коментується на основі знання мовцем про прихильність Нама до яблук. Наявність *thì* зміцнює зв'язок між двома пунктами, вказуючи на те, що додатковий коментар в останньому пункті став можливим завдяки інформації в попередньому пункті.

3.2.2.3 Тенденція використання міжконструкційного «*Thì*» у зібраних даних

У зібраних даних задокументовано використання міжконструкційного *thì* в умовних виразах для вираження послідовних подій і надання додаткових коментарів. При використанні в умовних способах, міжконструкційне *thì* найчастіше використовується в гіпотетичних умовних способах.

(90)

Контекст: учасників запитали про взаємини між чоловіком, який збирав груші, та хлопчиком, який брав кошик з грушами.

Г62(Н): Chắc chắn không phải cha con!

Точно| ЗАП| тато| син!

[Nếu là cha con][P] *thì* [phải đi cùng nhau chứ](P).

Якщо| бути| тато| син| тоді| повинен| йти| разом| ВЗ| Ч.

«Точно не батько і син! Якби вони були батьком і сином, вони йшли б разом».

(91)

Г31(К):

Tại vì thấy nó nhìn lấm lét á!

Тому| що| бачити| ЗО| виглядати| підступно| Ч!

«Тому що він виглядав підступно».

Г34(К):

Chứ [nếu nó là con ông][P] *thì* [nó phải kêu ông](P).

Але| якщо| 3О| бути| син| 3О| тоді б| 3О| повинен| покликати| 3.

«Якби він був сином цього чоловіка, він би покликав цього чоловіка».

Оскільки учасники не впевнені у стосунках між хлопчиком-велосипедистом і чоловіком, що збирає груші, вони могли надати лише гіпотетичні умови їхніх стосунків і надати логічний наслідок, враховуючи цю гіпотетичну умову.

Іншим поширеним використанням міжконструкційного *thì* є послідовне використання як з наявністю *lúc* «коли», так і окремо з незалежними реченнями. За статистикою, послідовне вживання міжконструкційного *thì* має найвищу частоту.

(92)

Г23(Н):

[Thì lúc đi xuống][P], *thì* [mới nhìn xuống ba cái giỏ của mình](P).

Ч| коли| йти| вниз| тоді| тільки| дивитися| вниз| три| КЛАС| корзина| від| ПРИС.

«Коли він спустився, він подивився на свої три кошики».

(93)

Г33(К):

[Ông quay đi](P) *thì* [nó khiêng đi](P).

3| відвернутися| йти| тоді| 3О| забрати| йти.

«Чоловік відвернувся; тоді хлопець забрав кошик».

Нарешті, зібрані дані також показують використання міжконструкційного *thì* при наданні додаткових коментарів, як показано нижче.

(94)

Г98(Р):

[Vì cái mũ][P] *thì* [mới được tặng lê](P).

Тому що| КЛАС| шляпа| тому| тільки| ПАС| давати| груші.

«Через капелюх, їм дали груші».

У наведеній нижче таблиці підсумовано використання *thì* в умовних реченнях, з послідовними подіями і додатковими коментарями.

Таблиця 3: тенденція використання міжконструкційного Thì у зібраних даних (загальна кількість лексем: 25).

Речення	Міжконструкційне Thì
Умовне	7
Послідовні події	15
Додатковий коментар	3

3.2.3 «Thì» на початку речення

Оскільки на початку речення thì в основному вимовляється під час розмови та документується в колекції даних, а не витягується зі сконструйованих прикладів, більшість ілюстративних прикладів у цьому розділі походять із зібраних даних, і лише кілька сконструйованих прикладів. З цієї причини цей розділ структуровано дещо інакше, ніж два попередні розділи: спочатку детально описується тенденція використання thì на початку речення у зібраних даних та надається лише кількість лексем без ілюстративних прикладів. Натомість приклади можна знайти в описовому розділі.

3.2.3.1 «Thì» на початку речення що виражає послідовні події

Подібно до міжконструкційного thì, thì на початку речення може поєднувати події, які відбуваються одна за одною. Таке використання слова thì є найбільш поширеним, коли мовці пригадують випадок, переказують історію або висловлюють підсвідому думку з головною метою створити спільну основу для розмови. У контексті усних наративів Грушевої плівки спікери найчастіше використовують thì на початку дискурсу, коли їх просять поділитися своїми спогадами про сюжетну лінію фільму.

(95)

Г11(П):

[Nó bị đở-ra](P).

З| ПАС| впусти́ти.

Г12(П):

Thì- [có ba cha con ông này](P).

То| мати| три| батько| син| чоловік| ВЗ.

Г13(П):

Thì- [thấy nó vậy](P).

Тоді| бачити| ЗО| ВЗ.

Г14(П):

Thì- [giúp nó](P).

Тоді| допомагати| З.

«Він впустив кошик з грушами. Було троє людей, це були батько і сини. Тоді вони побачили. Вони допомогли йому».

Приклад (95) демонструє послідовність подій, які відбулися у фільмі. Спікер П пригадав сцену, коли хлопчик на велосипеді впустив кошик з грушами, і йому допомогли троє людей, яких спікер П визнав батьком і синами. Наявність *thì* на початку речення повідомляє про послідовний зв'язок між цими подіями. *Thì* на початку речення функціонує майже як ланцюжок, що з'єднує різні намистини деталей у дискурсі. Іншими словами, наявність *thì* не тільки забезпечує більш плавний спосіб оповідання, але також показує, що ці рядки подій, персонажів і ситуацій значуще пов'язані, принаймні з точки зору мовця. *Thì* на початку речення може бути використане лише після того, як буде виголошено принаймні одну пропозицію, що безпосередньо передує.

3.2.3.2 «Thì» на початку речення при використанні додаткового коментаря

На додаток до використання *thì* на початку речення для зв'язування послідовних подій, його також можна використовувати перед реченням, яке містить додаткові коментарі, як показано нижче.

(96)

Г44(М):

«Ось хлопчик прибув».

Г45(М):

Thì thì [anh bắt đầu suy nghĩ nó có thể là con trai của ông hoặc là một đứa bé nào đó](P).

Тоді| тоді| 1О| починати| думати| 3О| можливо| бути| син| від| 3О| або| один| КЛАС| дитина| який| ВЗ.

«Я почав думати, що він може бути його сином або просто якимось хлопчиком».

(97)

Г6(П):

«Потім був хлопчик, який їхав на велосипеді; він виглядав підступно».

Г7(П):

Thì [bác tưởng nó là con ông ra lấy đồ phụ ông](P).

То| 1О| думати| він| бути| дитина| 3О| поза| взяти| річ| допомагати| 3.

«Я думав, що це син того чоловіка, який прийшов йому допомогти».

Приклади (96) і (97) показують, що учасники посилаються на сцену у фільмі в Г44(М) і Г6(Р), відповідно, і додають свій особистий коментар або сприйняття цієї сцени в Г45(М) і Г7(Р). Спікер П у (97) покладається на той факт, що хлопчик на велосипеді підійшов до чоловіка, який збирав груші, щоб висловити свою думку щодо того що хлопчик на велосипеді міг бути сином цього чоловіка.

Це вживання також поширене в повсякденному мовленні, як показано нижче, особливо коли оратор коментує те, що щойно сказав хтось інший.

(98)

А: [Gia đình ấy có nhà to](P).

Сім'я| ВЗ| мати| будинок| великий!

«У цієї родини великий будинок!»

Б: **Thì** [cô ghen tị à?] (P)

То| 2О| заздрити| Ч?

«То ти їм заздриш?».

Крім того, цей тип коментарів доповідачі зазвичай роблять, коли вони згадують та переказують події, які вже відбулися, або коли вони є фактичними спостерігачами, і коментар показує сприйняття або думку доповідача щодо цих подій.

(99)

А: [Trời đang mưa lớn quá!](P)

Небо| ТЕПЕР| дощ| сильний| дуже!

«Йде сильний дощ!»

Б: *Thì* [tôi mới bảo anh mang chiếc ô đi học!](P)

Тому| 1О| тільки| сказати| 2О| нести| парасолька| йти| вчитись!

«(Тому) Я казав тобі взяти парасольку на навчання (до школи)!»

У прикладі (99) роздратоване висловлювання Б вказує на те, що він заздалегідь знає про дощ, і він дорікає А за те, що він не дотримався його поради. Як показано в наведених вище прикладах, *thì* на початку речення може використовуватися кількома мовцями.

Збір даних також є прикладом цього використання, коли учасники починають свої висловлювання з *thì* і надають додаткові коментарі до нього, посилаючись на те, що сказав інший співрозмовник, як у прикладі (100).

(100)

Г109(М):

[Mình nghĩ đây là phía Nam của nước Mỹ miền Nam nước Mỹ](P).

1| думати| ВЗ| бути| сторона| Південь| від| Америка| регіон| Південь| країна| Америка.

«Я думаю, що це південь Америки, Південна Америка».

Г110(М):

Tại sao vậy а?

«Чому так?».

Г111(Н):

Thì [giống Mexico hả?](P)

Тому| однаковий| Мексика| Ч?

«Це тому, що це схоже на Мексику, чи не так?».

Нарешті, використання *thì* на початку речення у коментарях дуже різноманітне. Дійсно, типи коментарів можуть приймати різні типи мовленнєвих актів, якщо коментарі мають певну кореляцію з попередньо висловленою пропозицією. У наведеній нижче підбірці можливих відповідей *thì* на початку речення може передувати коментарю, що виражає різні цілі, такі як твердження (101а), неявна згода (101б) і припущення (101в).

(101)

Контекст: А і Б говорять про учнів-хлопців у класі І.

А: [Con trai lớp I xấu quá!](P)

КЛАС| хлопці| клас| І| страшний| дуже.

«Хлопці з класу В дуже негарні».

а.

В: **Thì** [đừng nhìn họ nữa](P).

Тоді| зупинитись| дивитися| ЗО| більше.

«(Тоді) не дивись на них більше».

б.

В: **Thì** [đâu ai nói họ đẹp trai](P).

Ну| ЗАП| хто| казати| ЗО| гарний.

«Ну, ніхто не говорить, що вони красиві».

в.

В: **Thì** [con gái lớp I chắc thất vọng lắm](P).

Тоді| дівчина| клас| І| точно| розчаруватися| дуже.

«Дівчата в класі І, мабуть дуже розчаровані».

У зібраних даних учасники також використовують *thì* на початку речення, щоб зробити передбачення або припущення, засновані на їхніх загальних

знаннях про певні події (ситуації), подібно до прикладу (101в). У цьому вживанні тип коментаря, який може позначити *thì* на початку речення, певною мірою умовно залежить від загальних знань та суджень мовців.

(102)

Г76(П):

[Ngày hôm qua bác đi coi xe đạp. Một xe mà tới 10 triệu. Còn có xe 70 triệu xe 100 triệu](P).

День| вчора| 10| йти| дивитися| велосипед. Один| велосипед| який| коштувати| 10| мільйон. Також| є| велосипед| 70| мільйон| велосипед| 100| мільйон.

«Вчора я пішов у магазин подивитись велосипед. Один велосипед може коштувати 10 мільйонів (донгів). Також були велосипеди за 70 і 100 мільйонів (донгів)».

Г77(П):

Thì [xe đạp đó tương đương với \$3000 là ít](P).

Тоді| велосипед| ВЗ| еквівалентний| з| \$3000| бути| мало.

«Тоді той велосипед, мабуть, коштував 3000 доларів, це ще недорого».

Доповідач П дійшла висновку про ціну велосипеда, яким користувався хлопчик, виходячи з припущення, що інші велосипеди, які вона бачила були дорогими. Наявність слова *thì* у цьому прикладі можна зрозуміти як «Якщо те, що я бачу, є правдою, це припущення чи обгрунтована здогадка також має бути вірогідною». Таким чином, цей тип коментаря з використанням *thì* на початку речення подібний до використання міжконструкційного *thì* в умовних способах. Однак у той час як міжконструкційне *thì* зазвичай сигналізує про умовний зв'язок, *thì* на початку речення може сигналізувати про більш різноманітні типи зв'язків, і якщо воно передбачає умовний зв'язок, який зазвичай неявний.

3.2.3.3 Тенденція використання «*Thì*» на початку речення у зібраних даних

З точки зору частоти, вживання *thì* на початку речення як вираження послідовних подій і надання додаткових коментарів підсумовується наступним чином.

Таблиця 4: тенденція вживання Thì на початку речення (усього лексем: 56)

Речення	Thì на початку речення
Послідовні події	32
Додатковий коментар	24

3.3 Синтаксичні середовища вживання «Thì»

У таблиці нижче підсумовано всі випадки та частоти використання thì, зібраних в усних наративах мовців при обговоренні Грушевої плівки.

Таблиця 5: тенденція вживання Thì (усього лексем: 121).

Тип Thì	Кількість лексем
<i>Фразове Thì</i>	
Тематичні маркери	16
Контрастні (порівняльні) тематичні маркери	24
<i>Реченнєве Thì</i>	
<u>Міжконструкційне Thì</u>	
Вираження умови	7
Вираження послідовних подій	15
Надання додаткових коментарів	3
<i>Thì на початку речення</i>	
Вираження послідовних подій	32
Надання додаткових коментарів	24

РОЗДІЛ 4. ОСНОВНІ ЛІНГВІСТИЧНІ МОДЕЛІ «ТНІ» У В'ЄТНАМСЬКОМУ РЕЧЕННІ

4.1 Поліфункціональне слово «Тhì»

Дотепер задокументовано, що *thì* використовується на фразовому на реченнєвому рівнях, на реченнєвому рівні *thì* утворюється між реченнями (конструкціями) та на початку речення. Детальний огляд літератури в розділі 2 показав, що фразове *thì* найбільше обговорюється та аналізується в літературі. Однак дані, зафіксовані в Розділі 3, показали, що реченнєве *thì* є набагато більш поширеним, на нього припадає 81 зі 121 зібраної лексеми (67%). На реченнєвому рівні *thì* переважно зустрічається на початку речення, нараховуючи 56 лексем. З цієї причини в цьому розділі надається пріоритет аналізу, щоб охопити основні лінгвістичні моделі реченнєвого *thì*, особливо *thì*, що використовується на початку речення. Загалом, цей підхід розглядає *thì* як поліфункціональне слово: *thì* виконує різні функції.

4.2 Потреба в суперкатегорії

У пункті 2.3.3 ми розглянули дослідження М. Кларк та її аналіз міжконструкційного *thì* як «початкового сполучника». Як коротко згадувалося в пункті 2.3.3, підхід М. Кларк є вірним, але він може пояснити лише деякі випадки реченнєвого *thì*. Як очевидно показано в наступних розділах, 4.2.1 і 4.2.2, міжконструкційне *thì* - це більше, ніж просто послідовний сполучник, і *thì* на початку речення має ширший обсяг у порівнянні з міжконструкційним *thì*. Отже, суперкатегорія, якою є категорія маркерів дискурсу, необхідна для того, щоб охопити різноманітну природу реченнєвого *thì*.

4.2.1 Різниця між міжконструкційним «Тhì» та «Тhì» на початку речення

Це правда, що міжконструкційне *thì* можна розглядати як сполучник, і він також сигналізує про послідовний зв'язок, проте міжконструкційне *thì* також

часто зустрічається в умовних реченнях (див. 3.2.2.1). В умовних реченнях *thì* це більше, ніж просто сполучник, який передає послідовний зв'язок, як описала М. Кларк. Скоріше можна стверджувати, що це сигналізує про тип логічного відношення, зокрема абдуктивне логічне відношення. Тобто це сигналізує про сценарій, у якому наслідок у головному реченні є найімовірнішим результатом з урахуванням передумови в умовному реченні. Крім того, було також показано, що окрім послідовного зв'язку, міжконструкційне *thì* також може сигналізувати про причинно-наслідковий зв'язок. Очевидно, що цей зв'язок не може бути включений у послідовний зв'язок, який висуває М. Кларк. Метою цього аналізу є врахування цих нюансів, які залишилися.

У розділі 3 ми помітили багато подібностей між міжконструкційним *thì* і *thì* на початку речення. Насправді, підкатегорії, запропоновані в розділі 3 для міжконструкційного *thì* і *thì* на початку речення, вражають подібні: вони виражають послідовні події та надають додаткові коментарі (див. 3.2.2.2). Інша схожість полягає в тому, що окрім цього семантичного зв'язку, *thì* на початку речення також може вказувати на умовний зв'язок між висловлюваннями, як показано в прикладі нижче.

(103)

[Anh nhấn nút này chưa?](P) *Thì* [đèn sẽ sáng](P).

З| натиснути| кнопка| ВЗ| ще| ні? Тоді| світло| МАЙБ| світити.

«Ви вже натиснули цю кнопку? Світло ввімкнеться».

Нарешті, у функції надання додаткового коментаря, подібного до міжконструкційного *thì*, *thì* на початку речення також демонструє властивість позначати причинно-наслідковий зв'язок.

Незважаючи на схожість, *thì* на початку речення має більший прагматичний і семантичний обсяг, ніж міжконструкційне *thì*. Іншими словами, деякі семантичні зв'язки між навколишніми реченнями, надалі P1 (речення, що передує *thì* на початку речення) і P2 (речення, яке слідує *thì* на початку речення), можуть бути позначені лише *thì* на початку речення. Точніше, *thì* на початку

речення може сигналізувати про дедуктивний зв'язок між P1 і P2 (див. 4.4.2) і контрастний зв'язок між P1 і P2 (див. 4.4.3). Використання міжконструкційного thі для позначення цих відносин призведе до нелогічних висловлювань. Отже, міжконструкційне thі і thі на початку речення різні.

З огляду на те, що поточний підхід Кларк обмежується врахуванням тематичної природи фразового та міжконструкційного thі, необхідний інший підхід для аналізу функцій thі на початку речення, сфера охоплення якого є ширшою, ніж сфера дії міжконструкційного thі. Запропонована категорія має відповідати наступним критеріям. 1) Реченнєве thі ілюструє характеристики різних функціональних слів, але не фіксується на жодному типі синтаксичної категорії; тому запропонована категорія повинна забезпечувати гнучкість, щоб не обмежувати її певною синтаксичною категорією. 2) Крім того, категорія повинна мати змогу охоплювати різні типи семантичних зв'язків, про які може сигналізувати реченнєве thі. Маючи це на увазі, ми вважаємо, що категорія дискурсивних маркерів, є суперкатегорією, яка може відповідати цим цілям.

4.3 «Thі» як Дискурсивний Маркер у в'єтнамському реченні

4.3.1 Використання «Thі» як Дискурсивного Макера за структурою Брюса Фрейзера

Структура ДМ Б. Фрейзера (2009) відповідає цілям цього аналізу через її узгоджену структуру як еталонну та її адаптивний характер для охоплення властивостей мови [16, с. 43]. Що стосується концептуалізації ДМ, Брюс Фрейзер вважає, що всі мови містять набір маркерів, які не є синтаксично ліцензованими, але їх присутність прагматично збагачує потік дискурсу. Ці маркери класифікуються під загальним терміном Прагматичні Маркери, що складаються з чотирьох типів, одним із яких є Дискурсивні Маркери (ДМ). Б. Фрейзер також детально описує визначальні властивості, виняткові для ДМ. По-перше, ДМ має бути лексичним виразом. По-друге, усі ДМ виникають між повними реченнями; він позначає ці повні речення як P1 і P2. Б. Фрейзер уточнює, що ДМ виникає

спочатку пропозицією, тому конструкція ДМ виглядає наступним чином: P1—ДМ+P2. Нарешті, ДМ сигналізує лише про семантичний зв'язок між P1 і P2, не впливаючи на їхні внутрішні значення. Визначальні властивості ДМ не дуже далекі від властивостей Прагматичних Маркерів.

Підкатегорії ДМ можуть передавати широкий діапазон семантичних зв'язків між P1 і P2. Крім того, ДМ можуть нагадувати інші традиційні функціональні категорії (тобто сполучники, прислівники, сполучні прислівники тощо), але вони становлять власний клас, оскільки не фіксуються на жодній із цих функціональних категорій. Деякі інші відповідні властивості ДМ полягають у тому, що більшість ДМ можуть бути відсутніми в конструкції P1—ДМ-P2, не сильно перешкоджаючи зрозумілості висловлювання. Крім того, як показують приклади в таблиці, ДМ можуть використовуватися одним або декількома ораторами, не впливаючи на результативність висловлювань. Найважливіше те, що ДМ також дозволені в конструкції за відсутності P1 та/або P2, якщо контекстуальні підказки дозволяють їх прагматичне ліцензування. Загалом, обсяг ДМ, запропонований Брюсом Фрейзером, дає цінну інформацію про структуру для врахування властивостей реченнєвого *thì*.

4.3.2 Реченнєве «Thì» як Дискурсивний Маркер

Реченнєве *thì* відповідає всім критеріям, щоб бути Дискурсивним Маркером за структурою Б. Фрейзера: воно зустрічається на початку пропозиції в конструкції P1—Thì P2 і сигналізує про семантичний зв'язок між P1 і P2. Особливо тому, що це стосується лише реченнєвого *thì*, позначення Б. Фрейзера для P1 і P2 буде прийнято для посилання на речення, що передує *thì*, і речення, що йде після *thì*, відповідно. Єдина адаптація позначення застосовна до *thì* на початку речення. Це правда, що *thì* на початку речення може передувати P2 без фактичної присутності P1, тобто P1 не повинно вимовлятися жодним мовцем. Однак це не означає, що *thì* на початку речення не потребує попереднього речення або що його можна вимовити зненацька. Якщо бути більш точними, P1, у випадку *thì* на початку речення, краще розуміти як таке, що мається на увазі неявно або

контекстуально, завдяки чому може утворитися *thì* на початку речення. Щоб відобразити цю тонкість, ми адаптуємо позначення Б. Фрейзера до P1 *Thì*- P2. P1 представляється синтаксично відсутнім, але прагматично усвідомленим статусом.

4.4 Властивості реченнєвого «*Thì*» як Дискурсивного Маркера

У цьому розділі застосовано структуру Б. Фрейзера та продемонстровано, як вона може прояснити основні лінгвістичні моделі того, як реченнєве *thì* використовується в зібраних даних Грушевої плівки. Кожен підрозділ організовано таким чином: визначення кожної категорії Б. Фрейзером,; визначення репрезентативних прикладів відповідної категорії, знайдені в зібраних даних; звернення до аспектів класифікації Б. Фрейзера, які слід адаптувати, щоб точніше вловити специфічні нюанси реченнєвого *thì*, особливо підтипів семантичних зв'язків, про які може сигналізувати лише *thì* на початку речення; пропозиція адаптованих підкатегорій та пояснення, як вони відображаються через дані.

4.4.1 Реченнєве «*Thì*» як Деталізуючий Маркер Дискурсу (ДМД)

Брюс Фрейзер дає таке визначення деталізуючих маркерів дискурсу (ДМД): « ДМД сигналізує про розробку в P2 інформації, що міститься в P1» [16, с.301]. Це визначення надає широкий спектр різних типів уточнення, про які можуть сигналізувати ДМ. Дотримуючись широкого визначення, ми вважаємо, що наступні лексеми реченнєвого *thì* є представниками цієї категорії.

(104)

Г27(Н):

[Lúc ông đang đứng phân vân nghi ngờ không biết ai trộm](P1), *thì*- [có ba đứa trẻ mà lúc này giúp thằng cu ăn trộm lúc bỏ xe đó](P2).

Коли| 30| ТЕПЕР| стояти| збентежений| думати| ЗАП| знати| хто| красти| тоді| мати| три| КЛАС| дитина| ВС| коли| раніше| допомагати| КЛАС| хлопчик| красти| коли| впасти| велосипед| ВЗ.

«Коли він був збентежений і не знав, хто вкрав (його фрукти), тоді прийшли троє хлопців, які раніше допомагали злодієві».

У цьому прикладі *thì* пояснює, що в момент, коли чоловік був збентежений, з'явилися троє хлопчиків. Контекст для висловлювання мав місце, коли учасник переказував історію в інтерв'ю. Таким чином, Н природно перерахував часовий кадр і надав докладну інформацію, що відбулося в цей момент, використовуючи хронологічний розвиток фільму як загальний контекст для його висловлювання. Це вживання зазвичай містить підрядний сполучник *lúc* «коли» або *khi* «коли» як частину P1. Присутність цих підрядних сполучників разом із ДМ *thì* посилює часовий зв'язок між дією та подією в P1 і в P2.

(105)

Г16(П):

[*Ba cha con đi một lúc*](P1) ***thì*** [*thấy cái mũ gót*](P2).

Три| батько| дитина| йти| один| період| тоді| дивитися| КЛАС| шляпа| впасти.

«Батько з трьома синами гуляли, потім побачили капелюх, що впав».

Незважаючи на відсутність *lúc* «коли» та *khi* «коли», наявність міжконструкційного *thì* все ще свідчить про детальний зв'язок між інформацією, викладеною в P2, та інформацією, наданою в P1. Зокрема, в прикладі (105), після представлення того, що троє людей залишили хлопчика-велосипедиста, щоб поїхати в протилежному напрямку, учасник П додав, що троє людей помітили капелюха, який упустив хлопчик-велосипедист у безпосередньо попередній сцені. За винятком припущення про те, що троє людей є батьком і синами, учасник П лише згадав свою згадку про фільм і надав додаткові подробиці, які відповідають хронологічному порядку фільму. Іншими словами, на думку учасника П, деталь «вони побачили капелюха» є послідовним дією до дії в P1, яка є «батько з синами трохи гуляли»; учасник сигналізує про цей зв'язок, використовуючи міжконструкційне *thì*.

У прикладі (106) нижче спостерігається подібний детальний зв'язок, і показано, що *thì* на початку речення можна використовувати кілька разів з

різними P2, якщо йдеться про детальну інформацію. Зокрема, цей приклад містить два P2: перша лексема уточнює в P2a, що з трьох кошків, згаданих у P1a, один кошик заповнений, а друга лексема сигналізує, що P2б є послідовною подією до P1б.

(106)

Г9(Н):

[Có ba cái rổ](P1a).

Мати| три| КЛАС| кошик.

«Було три кошики».

Г10(Н):

[(P1a) *Thì*- [có một rổ đầy]P2a](P1б).

То| мати| КЛАС| кошик| повний.

«То був повний кошик».

Г11(Н):

P1б *Thì*- [thằng cu nó coi như là nhìn liếc liếc rồi trộm đi luôn](P2б).

Тож| КЛАС| хлопчик| ВЗ| дивитися| як| бути| дивитися| погляд| вже| вкрати| йти| відразу.

«Тож той хлопець подивився швиденько, вкрав (повний кошик) і пішов».

Помітно, що типи детальних зв'язків у цих P2 дещо відрізняються. Тоді як *thì* на початку речення в Г11(Н) сигналізує про те, що P2б хронологічно слідує за подією в P1б, *thì* на початку речення в Г10(Н) просто вказує на додаткові деталі про кошики з фруктами, згадані в Г9(Н). Іншими словами, детальне відношення в Г9(Н) і Г10(Н) не є послідовним, а просто описовим. Яскравіший приклад такого типу детального зв'язку також спостерігається в прикладі (107) нижче.

(107)

Г2(Н):

[Trong cái video nó, giống như kiểu là ở nước ngoài á](P1).

В| КЛАС| відео| ВЗ| однаковий| як| ніби| бути| в| країна| іноземний| Ч.

«На відео здавалося, що дія відбувається в чужій країні».

Г3(Н):

P1 *Thì*- [có một cái ông nó thu hoạch trái cây](P2a).

To| мати| один| КЛАС| чоловік| ВЗ| збирати| фрукти.

«То був чоловік, який збирав фрукти».

Г4(Н):

P1 *Thì*- [người họ đi qua đi về cái cánh đồng](P2б).

To| людина| ЗО| йти| через| йти| назад| КЛАС| поле.

«Люди ходили туди-сюди по полю».

Г5(Н):

P1 *Thì*- [có một cái ông dắt dê đi qua](P2в).

To| мати| один| КЛАС| чоловік| гуляти| коза| йти| через.

«Повз пройшов чоловік, який вигулював козу».

Як показано в прикладі (107), усі три лексеми *thì* відносяться до того самого P1, яке є Г2(Н). Подібно до попередніх лексем *thì*, досліджених у цьому розділі, ці лексеми *thì* також сигналізують про детальний зв'язок між P1 і P2. Зокрема, учасника Н попросили пригадати сюжетну лінію фільму, яка заклала основу для Г2(Н). Після виголошення Г2(Н) учасник дав додаткові подробиці щодо того, що сталося у відео, які позначаються трьома лексемами *thì* у Г3(Н), Г4(Н) і Г5(Н). Однак, на відміну від детального зв'язку, який спостерігається у другій лексемі *thì* у прикладі (106), ці лексеми *thì* не сигналізують про послідовність між P1 та P2. Це твердження є вірним, оскільки всі три лексеми *thì* утворюються через те саме P1, яке є Г2(Н), а не безпосередньо попередніми висловлюваннями. Іншими словами, у справжньому послідовному розгорнутому відношенні кожна лексема *thì* має бути прагматично утворена її безпосередньо попередньою пропозицією. Навіть у випадках, як у прикладі (108) нижче, усі лексеми *thì* посилаються на їхню відповідну безпосередньо попередню пропозицію.

(108)

Г11(П):

[Nó b²i đ²ô-ra](P1a).

З| ПАС| падати.

Г12(П):

P1a [**Thì**- [c²ó ba cha con ông này]P2a](P1б)

То| мати| три| батько| син| чоловік| ВЗ.

Г13(П):

P1б [**Thì**- [th²ây nó v²ây]P2б]P1в

Тоді| дивитися| ЗО| це.

Г14(П):

P1в **Thì**- [gi²úp nó]P2в.

Тоді| допомагати| З.

«Він впав (кошик з грушами). Було троє людей, батько та сини. Тоді вони побачили це. Вони допомогли йому».

Цей приклад показує послідовний розвиток подій в Г11(П) до Г14(П); зокрема, послідовність починається з того місця, де хлопчик упустив фрукт, до моменту, коли з'явилися троє людей і допомогли йому підняти кошик. Оскільки *thì* на початку речення допомагає розкрити послідовні деталі в історії, кожна лексема *thì* посилається на свою безпосередню попередню пропозицію, і присутні кілька P1 і кілька P2. З іншого боку, у такому випадку, як (112), усі лексеми *thì* спрацьовують, щоб уточнити деталь, яку учасник Н вимовив у Г2(Н) «У відео схоже, що дія відбувається в чужій країні».

Враховуючи ці тонкі відмінності в типах детальних зв'язків, які може сигналізувати ДМ *thì*, стає необхідним, щоб категорія ДМД Б. Фрейзера була додатково визначена. Ми пропонуємо наступні адаптації: Категорія маркерів докладного дискурсу складатиметься з двох підкатегорій, послідовного ДМД і непослідовного ДМД. Як послідовний ДМД, ДМ *thì* сигналізує, що P2 хронологічно слідує за P1. Як непослідовний ДМД, частинка *thì* сигналізує, що мовці бажають надати додаткові подробиці про те, що сказано в P1; отже, хоча P1 і P2 можуть бути контекстно пов'язані, P2 не обов'язково слідує відразу за P1.

З адаптованими підкатегоріями та визначеннями ми знайшли 49 лексем, які підпадають під категорію ДМД. Цю функцію можуть виконувати як міжконструкційне *thì*, так і *thì* на початку речення. Серед 49 лексем 16 лексем (33%) є міжконструкційним *thì*, а 33 лексеми (67%) є *thì* на початку речення. Міжконструкційні *thì* як послідовні ДМД налічують 11 лексем. Міжконструкційні *thì* як непослідовні ДМД налічують 5 лексем. *Thì* на початку речення як послідовні ДМД налічують 25 лексем. *Thì* на початку речення як непослідовні ДМД налічують 8 лексем.

4.4.2 Реченнєве «*Thì*» як Логічний Дискурсивний Маркер (ЛДМ)

4.4.2.1 Структура ІДМ Брюса Фрейзера та відповідні адаптації

Визначення маркерів інференційного дискурсу (ІДМ) у Б. Фрейзера таке: «ІДМ сигналізує про те, що P1 є основою для висновку P2» [16, с.301]. На відміну від ДМД, визначення ІДМ Б. Фрейзером передбачає більш вузький об'єктив для фіксації зв'язку між P1 і P2. Типовий приклад цієї категорії наведено нижче. ІДМ, що розглядається, виділено жирним шрифтом і курсивом.

(109)

Г104(P):

[Có biét ông ấy đang ở trên đây](P1) ***thì*** [mới dám lấy](P2).

Так| знати| він| ВЗ| ТЕПЕР| знаходиться| на| ВЗ| тоді| тільки| наважуватися| взяти.
«Він знав, що чоловік був там [на дереві], лише тоді він наважився взяти [кошик з фруктами].»

Попередній контекст цього прикладу показує, що учасник P намагається стверджувати, що хлопчик-велосипед - це злодій, який вкрав кошик з фруктами в чоловіка, який зібрав груші. Одне з обґрунтувань цієї загальної заяви висловленої в Г104(P). У висловлюванні (109) учасник припускає, що хлопець-велосипед розробив план крадіжки кошика з фруктами, побачивши, що чоловік на дереві. У цьому випадку підставою для висновку про те, що хлопець наважився взяти кошик з фруктами, є висновок на підставі усвідомлення

хлопчиком місцезнаходження чоловіка. Жодна з цих деталей не міститься в сюжетній лінії фільму, отже, як висновок, так і основа, яку пропонує учасник, спираються виключно на його власний умовивід, враховуючи об'єктивні деталі у фільмі. Це висловлювання також викликане запитанням, яке пропонує учасникам інтерпретувати неоднозначні деталі, зокрема стосунки між хлопчиком-велосипедистом і чоловіком, а не пригадувати сюжетну лінію.

Подібним чином, приклад (110) також демонструє представлення того, як *thì* на початку речення може використовуватися як ІДМ.

(110)

Г38(П):

[Ba người đó là cùng một áy ra](P1).

Три| люди| В|З бути| те саме| той| зовні.

Г39(П):

(P1) *Thì*- [bác nghĩ là ba cha con](P2) . Тож| 10| думати| бути| три| батько| син.

«Ті троє з'явилися одночасно. Тож я подумав, що це батько і сини».

Учасник П робить висновок, що троє людей є батьком і синами, виходячи з того, що вони з'явилися разом. Вивідний зв'язок очевидний, оскільки учасник посилається на об'єктивну деталь у сюжетній лінії, яка є спільною появою трьох хлопчиків, щоб послужити основою для її твердження, що троє людей мають сімейні стосунки. На цій же основі інші учасники не дійшли подібного висновку, що ще більше підтверджує природу ДМ *thì* як ІДМ. Поки що найбільш помітна відмінність між ДМД та ІДМ полягає в тому, що ІДМ сигналізує про гіпотетичний висновок та/або твердження в P2, враховуючи певну основу, надану в P1.

Загалом, категорія ДМД показує, що P1 і P2 логічно пов'язані. Зокрема, присутність *thì* як ДМД сигналізує про намір мовця встановити логічний зв'язок між інформацією в P1 і P2, прикладом чого є те, що P2 є виведеним (похідним) або P2 є наслідком міркування, наданого в P1. Навіть незважаючи на те, що поточне визначення та обсяг категорії ДМД Б. Фрейзера може прояснити деякі

базові закономірності цього типу семантичних зв'язків, які може сигналізувати ДМ *thì*, зібрані дані показують, що реченнєве *thì* може поєднувати ширший спектр логічних зв'язків, як показано в прикладі нижче.

(111)

Г58(O):

[Tại vì nếu như mà là cha con](P1), *thì* [lúc sau lúc ông ấy nhìn thấy cái rổ không còn ấy, ông ấy không bất ngờ đâu](P2).

Тому що| якщо| як| Ч| бути| батько| син, то| коли| після| коли| ЗО| ВЗ| дивитися| бачити| КЛАС| корзина| ЗАП| лишатись| ВЗ| ЗО| ВЗ| ЗАП| здивуватися| Ч.

«Бо якби вони були батьком і синами, він би не здивувався після того, як побачив, що кошик з фруктами зник».

У цьому контексті учасник О стверджував, що хлопчик-велосипедист і чоловік не є членами сім'ї, і його запитали, чому. Г58(O) - це його міркування. Щоб обґрунтувати своє твердження, він надав гіпотетичну умову, за якої хлопчик-велосипед був сином чоловіка, і стверджував, що якби ця умова була правдою, чоловік не здивувався б, коли побачив, що один кошик зник. Приділяючи особливу увагу раціоналізації цього підпункту, оратор О покладається на свої абдуктивні міркування, щоб аргументувати свою позицію. Тобто припущення, яке потрапляє в Р2, є найбільш імовірним, враховуючи інформацію, до якої він має доступ, що представлена в Р1. Слово *thì* у цьому прикладі вказує на такий тип логічного відношення. Таким чином, приклад (111), як і інші умовні зв'язки *thì* у зібраному дискурсі, можна більш однаково класифікувати як демонстрацію абдуктивного міркування. Цей логічний зв'язок відрізняється від інференціальної логіки, яка є категорією ІДМ Б. Фрейзера.

Крім того, окрім двох логічних зв'язків, розглянутих вище, ДМ *thì* на початковій позиції речення також припускає інший тип логічного зв'язку, як показано в прикладі (112).

(112)

Г68(M):

[Anh nghĩ trái đó là trái lê](P1).

1| думати| фрукти| ВЗ| бути| фрукти| груші.

«Я думаю, що цей фрукт - це груші».

Г69(К):

Vi sao a?

«Чому?».

Г70(М):

(P1) *Thì* [ở Ucraina có nhiều trái giống như vậy](P2).

Тому| В| Україна| мати| МНОЖ| фрукти| однаковий| як| це.

«Тому що в Україні є фрукти, схожі на цей фрукт».

Приклад (112) показує, що ДМ *thì* також може сигналізувати про те, що P2 забезпечує основу для висновку та/або твердження в P1. Іншими словами, можна зрозуміти, що учасник М використовував дедуктивне міркування. Тобто він починає зі своїх знань про українські груші, щоб зробити висновок, що мова йде про груші. Цей логічний зв'язок відрізняється від зв'язку виведення, який пропонує Б. Фрейзер, особливо наявністю наступного запитання «Чому?».

Ці два приклади показують, що обсяг логічних зв'язків, які ДМ може прийняти, є ширшим, ніж запропонований у категорії ІДМ. Тому ми пропонуємо наступні адаптації. По-перше, категорія, яка містить усі три типи логічних зв'язків, які спостерігалися досі, буде названа логічними дискурсивними маркерами (ЛДМ). По-друге, як пояснюють типові приклади вище, *thì* може сигналізувати про три типи логічного міркування: індуктивне, абдуктивне та дедуктивне. Підкатегорія ІДМ у структурі Б. Фрейзера відповідає підкатегорії індуктивного міркування; тому ІДМ буде перейменовано в Індуктивні ЛДМ. По-третє, логічний зв'язок, який спостерігається у випадках, коли *thì* зустрічається в умовних способах, представляє абдуктивний логічний зв'язок. Отже, друга підкатегорія називається Абдуктивні ЛДМ. Це приводить нас до останньої адаптації третьої підкатегорії, логічний зв'язок якої є представлений у прикладі (112), як Дедуктивні ЛДМ. З новими запропонованими категоріями ми подаємо

визначення ЛДМ та їх підкатегорій наступним чином:

Логічні Дискурсивні Маркери - ЛДМ сигналізують про логічний зв'язок між P1 і P2, у якому спікери пропонують свої аргументи за допомогою правил логічного висновку. Індуктивні ЛДМ - Індуктивні ЛДМ сигналізують про те, що P2 виведено на основі передумов(и) у P1. Абдуктивні ЛДМ - Абдуктивні ЛДМ сигналізують про те, що P2 є найвірогіднішим і найбільш ймовірним висновком, враховуючи умову, надану в P1. Дедуктивні ЛДМ - Дедуктивні ЛДМ сигналізують, що P2 забезпечує передумову(и) для виведення висновку в P1. Завдяки адаптованим визначенням і запропонованим категоріям причинно-наслідковий зв'язок, про який може сигналізувати ДМ *thì*, можна охарактеризувати та представити з більшою кількістю нюансів. Адаптація також допомагає пояснити різницю між міжконструкційним *thì* і *thì* на початку речення. Точніше, у той час як *thì* на початку речення відображає всі типи ЛДМ, міжконструкційне *thì* може використовуватися лише як Індуктивний ЛДМ і Абдуктивний ЛДМ. Насилення такого семантичного відношення у висловлюванні, що містить *thì*, призводить до невдалої відповіді, як зазначено нижче.

(113)

[Tôi mua táo](P1) *thì* [tôi thích táo](P2).

1| купити| яблука| тому що| 1O| любити| яблука.

«Значення: я купив яблука, тому що люблю яблука».

(114)

[Tôi thích táo](P1) *thì* [tôi mua táo](P2).

1| любити| яблука| тому| 1O| купити| яблука.

«Я люблю яблука, тому я купив яблука».

Приклад (113) підтверджує, що міжконструкційне *thì* не може бути використане для сигналу про те, що P2 забезпечує передумову(и) для виведення P1 (Дедуктивний ЛДМ), тоді як воно є цілком прийнятним у використанні як Індуктивного ЛДМ, як у прикладі (114). Таким чином, адаптована категорія ІДМ

Б. Фрейзера тепер є Логічними Дискурсивними Маркерами (ЛДМ) із 3 підтипами: Абдуктивні ЛДМ, Індуктивні ЛДМ та Дедуктивні ЛДМ. Перші два спостерігаються як у міжконструкційному thì, так і в thì на початку речення, тоді як третє є винятковим семантичним відношенням, яке лише thì на початку речення може сигналізувати для P1 і P2.

Завдяки розширеним категоріям і детальнішому поділу на підкатегорії ми знайшли 32 лексеми thì, що використовуються як ЛДМ. З 32 лексем 12 лексем (37%) є міжконструкційним thì і 20 лексем (63%) є thì на початку речення. Лексеми thì для кожної підкатегорії ЛДМ:

Міжконструкційні thì як Абдуктивні ЛДМ налічують 10 лексем.

Міжконструкційні thì як Індуктивні ЛДМ налічують 2 лексеми.

Міжконструкційні thì як Дедуктивні ЛДМ налічують 0 лексем.

Thì на початку речення як Абдуктивні ЛДМ налічують 3 лексеми.

Thì на початку речення як Індуктивні ЛДМ налічують 12 лексем.

Thì на початку речення як Дедуктивні ЛДМ налічують 5 лексем.

4.4.3 Реченнєве «Thì» як Контрастний Дискурсивний Маркер (КДМ)

На відміну від ЕДМ і ЛДМ, реченнєве thì лише незначно використовується як КДМ. Брюс Фрейзер дає таке визначення КДМ: «КДМ сигналізує про прямий або непрямий контраст між P1 і P2» [16, с.301]. Зібрані дані містять лише 3 лексеми реченнєвого thì, зокрема thì на початку речення, як КДМ. Типовий приклад наведено нижче.

(115)

Г82(П):

[Nói tóm lại ở đây là như khoa học giả tưởng vì ở Việt Nam là không có cho đi một cách dễ dàng vậy đâu](P1).

Говорити| коротко| знову| тут| бути| як| наука| фантастика| тому що| в| В'єтнам| бути| ЗАП| так| давати| йти| один| спосіб| легкий| цей| ЗАП.

«Коротше кажучи, це схоже на наукову фантастику, тому що у В'єтнамі їм би не дали піти просто так».

Г83(К):

(P1) *Thì*- [nó truyền tải cái thông điệp như vậy, mình cứ giúp đỡ người ta bất kể nguồn gốc của người ta](P2).

Тоді| 30| передати| КЛАС| повідомлення| як| це, 1| тільки| допомогти| люди| незалежно від| походження| від| людини.

«Тоді це передає таке повідомлення: нам просто потрібно допомагати іншим людям, незалежно від їх походження».

У цьому контексті учасників попросили поділитися мораллю фільму, у випадку якщо вони вважають, що вона є. Учасниця П вважала, що зображення доброти у фільмі є досить вигаданим, і посилялася на свій власний досвід у своїй рідній країні, що злодіям ніколи так легко не зійдуть з рук погані вчинки. Щоб захистити послання фільму, учасник К використав КДМ *thì*, щоб повідомити, що фільм має намір передати таке повідомлення, незважаючи на можливе відштовхування, як заявив П. Подібно до підкатегорії Дедуктивних ЛДМ, категорія КДМ спостерігається виключно у випадку *thì* на початку речення.

4.5 Висновки розділу

Прийнявши та адаптувавши структуру маркерів дискурсу Б. Фрейзера, ця магістерська робота здатна проаналізувати основні властивості реченневого *thì* у зібраному дискурсі. У 4.2 ми окреслили кілька критеріїв, яким має відповідати суперкатегорія. По-перше, категорія повинна вміти охоплювати різноманітні семантичні зв'язки, показані реченневим *thì*. Відповідно, ми показали, що категорія ДМ допускає таку гнучкість. Завдяки нашій адаптації структури Б. Фрейзера три категорії ДМ, Деталізуючі ДМ, Логічні ДМ і Контрастні ДМ, можуть охопити типи семантичних зв'язків, які показує реченнєве *thì* у зібраних даних. Тим не менш, структура також ілюструє тонкі відмінності між типами семантичних зв'язків, які може вловити лише *thì* на початку речення.

Тоді як *thì* на початку речення може сигналізувати про всі типи семантичних зв'язків у трьох категоріях, ДМД, ЛДМ і КДМ, міжконструкційне

thì не може сигналізувати про дедуктивний зв'язок і контрастний зв'язок між P1 і P2. Перевагою є те, що адаптована структура ДМ від Б. Фрейзера може точно описати можливі семантичні зв'язки, які може передати реченнєве thì, а також конкретний обсяг семантичних зв'язків, які можуть показувати міжконструкційне thì та thì на початку речення. Окрім концептуального розуміння того, як реченнєве thì використовується в зібраних даних, ця структура також представляє розуміння статистичного розподілу реченнєвого thì у цих даних.

Розподіл ДМ (Загальна кількість лексем ДМ: 84 лексеми):

Деталізуючі Маркери Дискурсу (ДМД) — 49 лексем.

Логічні Дискурсивні Маркери (ЛДМ) — 32 лексеми.

Контрастні Дискурсивні Маркери (КДМ) – 3 лексеми.

Очевидно, thì найчастіше використовується як ДМД або ЛДМ, і найменше використовується як КДМ. Дійсно, під час збору даних учасники здебільшого починали з ДМД, щоб встановити контекст розмови, який зазвичай є сюжетною лінією фільму Грушевої плівки. Потім, коли виникають конкретні запитання щодо різних сцен і персонажів, учасники вдаються до використання ЛДМ thì, щоб встановити логічні зв'язки між своїми твердженнями чи припущеннями та деталями у фільмі та/або загальними відомостями. Коли учасникам доводиться порівнювати або відстоювати свої позиції, вони використовують КДМ thì, щоб повідомити про протилежний зв'язок.

Таблиця 6: розподіл лексем міжконструкційного thì та thì на початку речення:

	Міжконструкційне Thì	Thì на початку речення
<i>Деталізуючі Маркери Дискурсу (ДМД)</i>		
Послідовні ДМД	11	25
Непослідовні ДМД	5	8

<i>Логічні Маркери (ЛДМ)</i>	<i>Дискурсивні</i>	
Абдуктивні ЛДМ	10	3
Індуктивні ЛДМ	2	12
Дедуктивні ЛДМ	0	5
Контрастні ДМ	0	3

Ця таблиця показує, як функції th_i , описані в Розділі 3, тепер перетворені в більш систематичну класифікацію. У той час як елементарна класифікація в Розділі 3 пропонувала загальне розуміння того, як може бути використана частинка th_i , структура дискурсивних маркерів представляє більш уніфіковане розуміння конкретних типів семантичних зв'язків, які можуть приймати міжконструкційне th_i і th_i на початку речення, а також тенденції його використання.

ВИСНОВКИ

У вступі ми встановили причину, чому лексему *thì* можна вважати недостатньо визнаною у в'єтнамській мові, показавши незбалансований опис та аналіз її функцій. Розділ 2 показав, що минулі аналізи зосереджені на поясненні природи лексеми фразового *thì* і не пояснюють її здатність зустрічатися на реченнєвому рівні. У розділі 2.3.3. ми проаналізували дослідження М. Кларк 1992 року і стверджуємо, що М. Кларк була першим вченим, який представив детальний опис міжконструкційного *thì*, підкатегорії реченнєвого *thì*, і запропонував аналіз, який розглядає міжконструкційне *thì* як «початковий сполучник».

Дані цього дослідження показують дві речі, які не були досліджені та помічені раніше. По-перше, *thì* переважно вживається на реченнєвому рівні. Зі 121 зібраної лексеми *thì* з усних коментарів глядачів фільму «Грушева плівка» 40 лексем (33%) є фразовими *thì*, 25 лексем (20%) є міжконструкційними *thì*, а 56 лексем (47%) є *thì* на початку речення. Тобто 81 лексема є реченнєвим *thì*. Отримані дані зумовили необхідність опису *thì* на початку речення, щоб заповнити прогалину в описі минулої літератури. Отже, у Розділі 3 *thì* представлено як фразову, міжконструкційну та початкову лексему речення.

Що стосується аналізу, то ця робота розглядає реченнєве *thì* як дискурсивний маркер (ДМ), як було запропоновано Брюсом Фрейзером у 2009 році. Показано, що *thì* відповідає всім критеріям, щоб бути ДМ. Оригінальні категорії ДМ Б. Фрейзера, які включають Деталізуючі ДМ (ДМД), Інференційні ДМ (ІДМ) і Контрастні ДМ (КДМ), були вперше використані для аналізу лексем *thì*, знайдених у зібраних даних. Пізніше було запропоновано адаптації для охоплення більшої кількості нюансів реченнєвого *thì*, та для врахування функцій, які є винятковими для *thì* на початку речення. Загалом, категорія КДМ може залишатися такою, як є, а категорію ДМД необхідно розділити на дві підкатегорії, які є послідовними ДМД та непослідовними ДМД. Що стосується категорії ІДМ, то вона має здатність пов'язувати логічно зв'язані пропозиції та демонструє три

типи логічних зв'язків: абдуктивне міркування, індуктивне міркування та дедуктивне міркування. Тому категорію ІДМ ми розширили до Логічних Дискурсивних Маркерів (ЛДМ). ЛДМ складаються з трьох підкатегорій: абдуктивні ЛДМ, індуктивні ЛДМ і дедуктивні ЛДМ. Ці підкатегорії показують, що в той час як th_i на початку речення ілюструє всі три функції ЛДМ, міжконструкційне th_i може використовуватися лише як абдуктивний ЛДМ та індуктивний ЛДМ. Очевидно, що категорія ДМ слугує корисною суперкатегорією, яка має здатність показувати основне шаблонне використання реченнєвого th_i .

ДОДАТКИ

Додаток 1. Короткий опис фільму «Грушева плівка».

Фільм починається з того, що чоловік збирає груші стоячи на драбині на дереві. Він спускається по драбині, стає на коліна і скидає груші з кишені фартуха в який він одягнений, в один із трьох кошиків під деревом. Він знімає бандану з шиї і витирає одну з груш. Потім він повертається до драбини і знову залазить на дерево.

Ближче до кінця цієї дії ми чуємо звук кози, і коли чоловік залазить на дерево, підходить людина з козою на повідку. Коли вони проходять повз кошики з грушами, коза тягнеться до них, але чоловік відтягує її, і вони двоє йдуть.

Ми бачимо ще один крупний план збирача за його роботою, а потім бачимо хлопчика, який наближається до чоловіка на велосипеді. Він під'їжджає до кошиків, зупиняється, злізає з велосипеда, дивиться на збирача, кладе велосипед, йде до кошиків, знову дивиться на збирача, бере грушу, кладе її назад, дивиться ще раз на чоловіка і піднімає повний кошик груш. Він ставить кошик біля свого велосипеда, піднімає велосипед і сідає на нього, підіймає кошик і ставить його на велосипед перед своїм кермом та їде. Ми знову бачимо, як чоловік продовжує збирати груші.

Хлопець їде по дорозі у той момент, і ми бачимо, як груша падає з кошика на його велосипеді. Потім бачимо дівчину на велосипеді, яка наближається з іншого боку. Коли вони проходять повз, хлопець обертається, щоб подивитися на дівчину, його капелюх злітає, а переднє колесо його велосипеда вдаряється об камінь. Велосипед перекидається, кошик падає, а груші висипаються на землю. Хлопець вилазить з-під велосипеда і обтрушує ноги.

Тим часом ми чуємо звук м'яча, а потім бачимо трьох хлопців, які стоять і дивляться на велосипедиста на землі. Троє хлопців збирають розкидані груші і кладуть їх назад у кошик. Хлопчик-велосипедист ставить свій велосипед у вертикальне положення, а двоє інших хлопчиків піднімають на нього кошик з

грушами. Хлопчик-велосипед починає рухатися на велосипеді в тому напрямку, в якому він їхав, тоді як інші троє хлопчиків починають йти в іншому напрямку.

Коли вони проходять по дорозі біля капелюха хлопчика-велосипедиста, хлопець із м'ячем бачить його, бере, повертається, і ми чуємо гучний свист, яким він сигналізує хлопцеві-велосипеду. Хлопчик-велосипедист зупиняється, дістає з кошика три груші та простягає їх, коли інший хлопчик наближається з капелюхом. Вони обмінюються грушами та капелюхами, і хлопчик-велосипед продовжує рухатися далі, а хлопчик із м'ячем біжить назад до своїх двох товаришів, кожному з яких він простягає по груші. Вони починають їсти груші.

Тепер сцена повертається до дерева, де ми знову бачимо чоловіка-збирача, який спускається по драбині. Він дивиться на два кошики, де раніше їх було три, показує на них, відступає від драбини, хитає головою та піднімає капелюха. Троє хлопчиків проходять повз чоловіка та їдять груші. Збирач дивиться, як вони проходять повз та йдуть у далечінь.

Додаток 2. Питання поставлені під час обговорення фільму

1. Mọi người có thể kể cho tôi nghe mọi người vừa xem gì được không ạ? Mọi người nhớ nội dung phim vừa xem như thế nào thì cứ kể, không cần phải chính xác từng chi tiết.

«Чи можете ви, сказати мені, що ви щойно подивилися? Ви можете переказати історію так, як ви її пам'ятаєте; немає правильної чи неправильної відповіді».

2. Mọi người nghĩ mối quan hệ của người đàn ông và đứa bé là gì?

«Як ви думаєте, які стосунки між чоловіком, що збирає груші, і хлопчиком?».

3. Mọi người nghĩ trái cây đó là trái gì?

«Як ви думаєте, що це за фрукт?».

4. Mọi người nghĩ bộ phim này được quay ở đâu?

«Як ви думаєте, де знімали фільм?».

5. Mọi người nghĩ thông điệp của bộ phim này là gì?

«Яке, на вашу думку, послання фільму?».

6. Mọi người có câu hỏi gì nữa không?

«У вас є ще запитання?».

Додаток 3. Демографічна інформація про вік і стать учасників.

Мовець	Вік	Стать
М	18	Ч
Н	43	Ч
О	25	Ж
П	37	Ч
К	32	Ж
Р	23	Ж

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1) Nguyen, M. C. (2019). Do You Hear What I Hear?: On the Elusive Nature of Vietnamese Tones. 2019 NCUR, 971-979.
- 2) Hao, C. X. (1992). Some preliminaries to the syntactic analysis of the Vietnamese sentence. *MKS*, 20, 137-151.
- 3) Chafe, W. (1976). Givenness, contrastiveness, definiteness, subjects, topics, and point of view. *Subject and topic*.
- 4) Thuan, T. (2016). Lone contrastive topic constructions: A puzzle from Vietnamese. *Proceedings of the Semantics of African, Asian and Austronesian Languages (TripleA) 2*, 52-64.
- 5) Buring, D. (2003). On D-trees, beans, and B-accents. *Linguistics and philosophy*, 26, 511-545.
- 6) Jannedy, S. (2007). Prosodic focus in Vietnamese, 209–230.
- 7) Zimmermann, M. (2008). Contrastive focus and emphasis. *Acta Linguistica Hungarica (Since 2017 Acta Linguistica Academica)*, 55(3-4), 347-360.
- 8) Molnár, V. (2006). On different kinds of contrast. *The architecture of focus*, 82, 197-233.
- 9) Frey, W. (2006). Contrast and movement to the German prefield. *The architecture of focus*, 235-264.
- 10) Lambrecht, K. (1996). *Information structure and sentence form: Topic, focus, and the mental representations of discourse referents (Vol. 71)*. Cambridge university press.
- 11) Thompson, L. C. (1965). *A vietnamese Grammar* Seattle.
- 12) Clark, M. (1992). Conjunction as topicalizer in Vietnamese. *Mon-Khmer Studies*, 20, 91-109.
- 13) Neeleman, A., & Vermeulen, R. (2012). The syntactic expression of information structure. *The syntax of topic, focus, and contrast: An interface-based approach*, 1-38.
- 14) Krifka, M. (2006). Association with focus phrases. In Valerie Molnar &

- Susanne Winkler, The architecture of focus, 105–136.
- 15) Watson-Gegeo, K. A. (1981). Wallace L. Chafe (ed.), *The pear stories: Cognitive, cultural, and linguistic aspects of narrative production* (*Advances in Discourse Processes*, vol. III). Norwood, NJ: Ablex, 1980. Pp. 323. *Language in Society*, 10(3), 451-453.
 - 16) Fraser, B. (2009). An account of discourse markers. *International review of Pragmatics*, 1(2), 293-320.
 - 17) Bolinger, D. L. (1961). Contrastive accent and contrastive stress. *Language*, 37(1), 83-96.
 - 18) Hao, C. X. (1992). Some preliminaries to the syntactic analysis of the Vietnamese sentence. *MKS*, 20, 137-151.
 - 19) Hạo, C. X., & Việt, T. (1991). *Sơ thảo ngữ pháp chức năng, quyển 1*. NXB khoa học xã hội, 254.
 - 20) Clark, M. (1988, August). An inchoative conjunction in Hmong: Extra-sentential topic marker. In Paper presented at the International Symposium on Language and Linguistics, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Bangkok, Thailand (pp. 9-11).
 - 21) Clark, M. (1991). Conjunctions as topicalizers. More on Southeast Asian Languages. In *Papers From the first Annual Meeting of The Southeast Asian Linguistics Society* (pp. 87-107).
 - 22) Clark, M. (1996). Conjunction as copula in Vietnamese. *MONKHMER STUDIES*, 319-332.
 - 23) Do-Hurinville, D. T., & Dao, H. L. Danh Thành Do-Hurinville and Huy Linh Dao. *The Mainland Southeast Asia Linguistic Area*, 384.
 - 24) Dik, S. C. (1987). 3. Some Principles of Functional Grammar* Simon C. Dik (Institute for General Linguistics, University of Amsterdam). *Concepts of Case*, 4, 37.
 - 25) Dooley, R. A., & Levinsohn, S. (2001). *Analyzing discourse: A manual of basic concepts*. (No Title).

- 26) Hirst, D., & Di Cristo, A. (1998). A survey of intonation systems. *Intonation systems: A survey of twenty languages*, 144.
- 27) Dyvik, H. J. J. (1984). *Subject Or Topic in Vietnamese?*. University of Bergen, Department of Linguistics and Phonetics.
- 28) Foley, W. A., & Robert, D. (81). VAN VALIN. 1984. *Functional syntax and universal grammar*. Cambridge Studies in Linguistics London.
- 29) Fraser, B. (1999). What are discourse markers? *Journal of pragmatics*, 31(7), 931-952.
- 30) Fraser, B. (2006). On the conceptual-procedural distinction. *Style*, 40(1-2), 24-32.
- 31) Haiman, J. (1978). Conditionals are topics. *Language*, 54(3), 564-589.
- 32) Halliday, M. A. (1970). Language structure and language function. *New horizons in linguistics*, 1, 140-165.
- 33) Hope, E. R. (1972). *The deep syntax of Lisu sentences: A transformational case grammar*. The Australian National University (Australia).
- 34) Labov, W., & Fanshel, D. (1977). *Therapeutic discourse: Psychotherapy as conversation*. Academic Press.
- 35) Li, C. N. (1976). *Subject and topic: A new typology of language*. Subject and topic.
- 36) McCawley, J. D. (1970). Where do noun phrases come from?'. RA Jacobs.
- 37) Neeleman, A., & Van de Koot, H. (2008). Dutch scrambling and the nature of discourse templates. *The Journal of Comparative Germanic Linguistics*, 11(2), 137-189.
- 38) Nguyen, D. H. (1997). *Vietnamese*. London Oriental and African Language Library. John Benjamins, Box 27519, Philadelphia, PA 19118-0519.
- 39) Peycam, P. M. (2012). *The Birth of Vietnamese Political Journalism: Saigon, 1916-1930*. Columbia University Press.
- 40) Schachter, P., & Otnes, F. T. (1972). *Tagalog Reference Grammar: Paul Schachter... and Fe. T. Otnes*. Los Angeles, London, University of California

- Press.
- 41) Reinhart, T. (1981). Pragmatics and linguistics: An analysis of sentence topics. *Philosophica*, 27.
 - 42) Schiffrin, D. (1987). *Discourse markers* (No. 5). Cambridge University Press.
 - 43) Thompson, L. (1987). *A Vietnamese Reference Grammar*, ed. Stephen O'Harrow.
 - 44) Thuan, T. (2016). Lone contrastive topic constructions: A puzzle from Vietnamese. *Proceedings of the Semantics of African, Asian and Austronesian Languages (TripleA) 2*, 52-64.
 - 45) Van Dijk, T. A. (1979). Pragmatic connectives. *Journal of pragmatics*, 3(5), 447-456.
 - 46) Anward, J. (2000). A dynamic model of part-of-speech differentiation. *Empirical approaches to language typology*, 3-46.
 - 47) Hạo, C. X. (1991). *Tiếng Việt sơ thảo ngữ pháp chức năng*, 1.
 - 48) Firbas, J. (1971). On the concept of communicative dynamism in the theory of functional sentence perspective, 125.
 - 49) Li, C. N. (1976). Subject and topic: A new typology of language. *Subject and topic*, 457.
 - 50) Do-Hurinville, D. T. (2013). La polyfonctionnalité et la transcatégorialité: Exemple du marqueur mà en vietnamien. *Langages*, 190(2), 101-118.
 - 51) Alves, M. J. (2003). Ruc and other Minor Vietic languages: Linguistic strands between Vietnamese and the rest of the Mon-Khmer language family. In *Seventh Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society* (Vol. 3, p. 19). Tempe, Arizona: Arizona State University, Program for Southeast Asian Studies, 1-14.
 - 52) Barker, M. E. (1966). Vietnamese-Muong tone correspondences. *Studies in comparative Austroasiatic linguistics*, 9-25.
 - 53) Brunelle, M. (2003, August). Tonal coarticulation in northern Vietnamese.

- In Proc. 15th ICPHS (pp. 2673-2676).
- 54) Hạo, C. X. (1986). Nhận xét về các nguyên âm của một phương ngữ ở tỉnh Quảng Nam [Remarks on the vowels in the dialect of Quảng Nam province]. *Ngôn ngữ* 1986, 2, 22-29.
 - 55) Diffloth, G. (1989). Proto-Austroasiatic creaky voice. *Mon-Khmer Studies*, 15, 139-154.
 - 56) Đoàn, T. T. (2007). *Ngữ âm tiếng Việt*. Đại học Quốc gia Hà Nội.
 - 57) Esling, J. H., Fraser, K. E., & Harris, J. G. (2005). Glottal stop, glottalized resonants, and pharyngeals: A reinterpretation with evidence from a laryngoscopic study of Nuuchahnulth (Nootka). *Journal of Phonetics*, 33(4), 383-410.
 - 58) Ferlus, M. (1982). Spirantisation des obstruantes médiales et formation du système consonantique du vietnamien. *Cahiers de linguistique-Asie orientale*, 11(1), 83-106.
 - 59) Ferlus, M. (1996). Langues et peuples viet-muong. *Monkhmer Studies*, 7-28.
 - 60) Harris, J. G. (2006). A palatographic study of places of articulation in Thai and some other Southeast Asian languages: Dentals, alveolars, and palatals. *Readings in articulatory phonetics*, 1, 63-91.
 - 61) Lê, V. L. (1960). *Le parler vietnamien: sa structure phonologique [sic] et morphologique fonctionnelle* (Vol. 1). Bộ Quốc-Gia Giáo-Dục, Viện Khảo-Cổ.
 - 62) Nhàn, N. T. (1984). *The syllabeme and patterns of word formation in Vietnamese*. New York University.
 - 63) Tabard, J. L. (1838). Introduction to: Pierre-Joseph Pigneau and Jean-Louis Tabard, *Dictionarium Anamitico-Latinum*. Serampore: J. Marshman.
 - 64) Hai, D. N. (2001, July). Generation of Vietnamese for French-Vietnamese and English-Vietnamese Machine Translation. In *Proceedings of the 8th European workshop on Natural Language Generation-Volume 8* (pp. 1-10).
 - 65) Duc, D. T. K., & Bao, M. (2012). Aesthetic Sense of the Vietnamese

- through Three Renovations of the Women's Ao dai in the 20th Century. *Asian Culture and History*, 4(2), 99.
- 66) Chan, Y. W., & Tran, T. L. T. (2011). Recycling migration and changing nationalisms: The Vietnamese return diaspora and reconstruction of Vietnamese nationhood. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 37(7), 1101-1117.
- 67) Taylor, K. W. (1983). *The birth of Vietnam*. Univ of California Press.
- 68) Farris, M. (2012). Lexical and grammatical properties of personal pronouns in Vietnamese: Deicticity and relationships.
- 69) Van Van, H. (2006). Nominalization in Scientific Discourse and the Problems Related to the Translation of the Nominal Group from English into Vietnamese. *VNU Journal of Science: Social Sciences Humanities*, 22, 17-53.
- 70) Giang, P. H. A. M., & Kohnert, K. (2008). A corpus-based analysis of Vietnamese 'classifiers' con and cái. *Mon-Khmer Studies*, 38, 161.
- 71) Tang, G. M. (2007). Cross-linguistic analysis of Vietnamese and English with implications for Vietnamese language acquisition and maintenance in the United States. *Journal of Southeast Asian American Education & Advancement*, 2(1), 1-33.
- 72) Le Ho, G. A. (2011). Understanding good language learners of Vietnamese as a foreign language. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 8(2), 385-398.

10.05.2023

